

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ І ОБЛІКУ

КАФЕДРА БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ І ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	Фінанси, банківська справа та страхування
Освітня програма	Банківська справа
Група	6.02.072.050.18.1

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему «Організація надання депозитних послуг у банку»

Виконала: студентка Дар'я ДЕРКАЧ

Керівник: д. е. н., проф. Наталія ВНУКОВА

Рецензент: професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Хмельницького національного університету,
д.е.н., проф. Квасницька Р.С.

Харків – 2022 рік

АНОТАЦІЯ

Деркач Д. О. Організація надання депозитних послуг у банку. – Рукопис.

Бакалаврська дипломна робота зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця. – Харків, 2022. – 77 с.

Бакалаврська дипломна робота присвячена дослідженню теоретичних засад та практичних аспектів удосконалення організації надання депозитних послуг у банку. В роботі розкрито економічну сутність депозитних операцій, узагальнено й доповнено класифікаційні характеристики депозитів, досліджено нормативно-правове забезпечення. Здійснено аналіз фінансового стану АТ «Ощадбанк» та депозитних послуг банку. Запропоновано заходи з удосконалення організації надання депозитних послуг у банку. Досліджено вплив факторів на обсяги депозитів фізичних осіб за допомогою кореляційного аналізу та здійснено прогнозування обсягів депозитів. Побудовано організаційну модель процесу надання депозитної послуги у банку. Розроблено пропозиції з удосконалення надання депозитних послуг. Результати можуть бути використані в практичній діяльності банківських установ.

Ключові слова: банківські ресурси, ресурсна база, депозитні послуги, депозит, депозитне обслуговування клієнтів банку.

ABSTRACT

Derkach D.O. Organization of deposit services in the bank. – Manuscript.

Bachelor's degree diploma work on the specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". – Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics. – Kharkiv, 2022. – 77 p.

The bachelor's thesis is devoted to the study of theoretical principles and practical aspects of improving the organization of deposit services in the bank. The economic essence of deposit operations is revealed in the work, the classification characteristics of deposits are generalized and supplemented, normative-legal provision is investigated. An analysis of the financial condition of Oshadbank JSC and the bank's deposit services was performed. Measures to improve the organization of deposit services in the bank are proposed. The influence of factors on the volume of deposits of individuals using correlation analysis and forecasting the volume of deposits. The organizational model of the process of providing deposit service in the bank is built. Proposals for improving the provision of deposit services have been developed. The results can be used in the practice of banking institutions.

Key words: bank resources, resource base, deposit services, deposit, deposit service of bank clients.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НАДАННЯ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ У БАНКУ	8
1.1. Сутність депозитних операцій та класифікація банківських вкладів	7
1.2. Нормативно - правове регулювання надання депозитних послуг у банку	15
2. АНАЛІТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАДАННЯ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ У БАНКУ (НА ПРИКЛАДІ АТ «ОЩАДБАНК»)	23
2.1. Аналіз фінансового стану банку	22
2.2. Аналіз депозитних послуг банку	35
3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ У БАНКУ	44
3.1. Визначення впливу факторів на обсяги залучених депозитів фізичних осіб та прогнозування їх обсягів	43
3.2. Удосконалення депозитної діяльності банку	53
ВИСНОВКИ	63
ЛІТЕРАТУРА	67
ДОДАТКИ	77

ВСТУП

Сучасна вітчизняна економіка знаходиться в умовах нестабільності, що спричинено різноманітними внутрішніми та зовнішніми факторами, такими як: пандемія COVID – 19, зростання рівня інфляції, збройний конфлікт на території України тощо. Стан банківської системи та її можливості в формуванні достатнього обсягу власних ресурсів має неабияке значення для економіки країни.

Банківські установи працюють переважно із залученими ресурсами. На теперішній час приріст депозитних вкладів банківської системи України, який можна використовувати для характеристики надання депозитних послуг у банку має негативні тенденції, оскільки спостерігається відтік депозитів, що свідчить про зниження довіри потенційних вкладників до банківських установ.

Для стабільного функціонування банківської установи варто ефективно організувати надання депозитних послуг з подальшим отриманням максимального результату. Саме тому, існують актуальні питання, що потребують подальшого аналізу та вирішення, розробки наукових засад з пошуку шляхів ефективного розвитку організації надання депозитних послуг у банку.

Проблемам моделювання різних аспектів функціонування банківського сектору, зокрема й тих, що стосуються депозитної діяльності банків, присвячено праці таких відомих вітчизняних і зарубіжних науковців, як: Т. О. Мулик [26], Р. С. Квасницької [15], А. П. Афонікової [5], А. О. Клімової [16], О. М. Рац [41], Ю. С. Тисячної [44], П. Роуза, І. Якубу [55] та інших.

Проблемам депозитного обслуговування приділяється значна увага держави, що представлена низкою законів та законодавчих актів: закон України «Про Національний банк України», «Про банки і банківську діяльність», «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», постанова Правління НБУ «Про затвердження Положення про порядок здійснення банками країни вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами»,

Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з фінансовими інструментами в банках України, Інструкція про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банку та кореспондентських рахунків

Однак, не зважаючи на вагомі напрацювання, значна кількість питань з організації надання депозитних послуг у банку все ще залишається актуальною та потребує більш глибокого теоретичного та методичного дослідження.

Метою даної роботи є формування теоретичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення організації надання депозитних послуг у банку.

Відповідно до визначеної мети у роботі поставлено такі завдання:

вивчити сутність депозитних операцій банку та класифікацію банківських вкладів;

проаналізувати нормативно – правове забезпечення надання депозитних послуг у банку;

визначити фінансовий стан банку;

здійснити аналіз депозитних послуг АТ «Ощадбанк»;

визначити фактори впливу на зміну показника обсягів депозитних операцій;

здійснити прогноз зміни обсягів депозитів фізичних осіб від зміни факторів, що впливають на них;

побудувати організаційну модель процесу надання депозитних послуг у банку;

надати практичні рекомендації з удосконалення організації надання депозитних послуг у банку.

Об'єкт дослідження – фінансово-економічна діяльність банку.

Предметом дослідження є процес надання депозитних послуг у банку.

У бакалаврській дипломній роботі об'єкт і предмет дослідження розглядаються на прикладі бази переддипломної практики – АТ «Ощадбанк».

Методи дослідження: метод теоретичного узагальнення – для визначення сутності депозитних операцій та класифікації банківських вкладів; методи фінансового аналізу (метод порівнянь, метод розрахунку коефіцієнтів) – для

аналізу фінансового стану банку та наданих депозитних послуг; графічний метод – для уточнення емпіричних даних та схематичного подання основних теоретичних і практичних положень роботи; методи математичної статистики (кореляційний та регресійний аналізи) – для прогнозування майбутніх перспектив залучення банківських ресурсів шляхом надання депозитних послуг у банку, метод моделювання – для побудови IDEF0 моделі процесу надання депозитної послуги у банку.

Обробка та аналіз кількісної інформації, яка була використана в ході дослідження, здійснювалася з використанням персонального комп'ютеру, пакету Microsoft Excel 2016 та програмного продукту Bizagi Modeler.

Бакалаврська робота складається з трьох розділів.

У першому розділі розглянуто теоретичні засади надання депозитних послуг у банку.

Другий розділ містить аналіз фінансового стану АТ «Ощадбанк» та депозитних послуг банку.

Третій розділ присвячено можливим напрямкам удосконалення організації надання депозитних послуг у банку.

Інформаційну базу досліджень становлять нормативно-правові акти України, матеріали з переддипломної практики, навчальні посібники, наукові журнали та статті, дані звітності банківської установи, офіційних статистичних збірників.

Автором підготовлено та відправлено тези на тему «Вплив факторів на обсяги залучених депозитних ресурсів у банку та їх прогнозування» для III Міжнародної науково-практичної Інтернет – конференції «Імперативи економічного зростання в контексті реалізації глобальних цілей сталого розвитку».

1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НАДАННЯ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ У БАНКУ

1.1. Сутність депозитних операцій та класифікація банківських вкладів

За сучасних умов усі сектори економіки зазнають певних змін, що є наслідками впливу внутрішніх та зовнішніх факторів. Все це впливає і на банківський сектор також. Глобалізація, лібералізація фінансових ринків, інноваційні фінансові технології, поява нових фінансових інструментів та інші як позитивні, так і негативні чинники впливають на модель банківського сектору. Все це створює нові вимоги до банківських установ, які відображаються і на залученні банківських ресурсів.

Банківські установи виступають у ролі фінансових посередників, що дає змогу залучати великі суми вільних грошових коштів шляхом вкладання їх у різні види активів, які приносять дохід. Банки використовують в своїй діяльності переважно залучені та позичені ресурси, що визначається специфікою банківської діяльності. Тому формування ресурсної бази є важливою економічною складовою діяльності банків, оскільки для здійснення операцій вони повинні мати у своєму розпорядженні достатню суму грошових коштів (ресурсів).

До ресурсів банку відносять сукупність коштів, що знаходяться в розпорядженні банків і використовуються ними з метою забезпечення його діяльності та отримання прибутку [21, с. 727].

Банки здійснюють велику кількість різноманітних операцій із залучення ресурсів, які в науковій літературі прийнято поділяти на три види: власні ресурси (капітал), залучені (депозитні) ресурси та запозичені (недепозитні) ресурси. Характеристика кожного виду ресурсів схематично представлена на рис. 1.1.

Більш детально варто розглянути залучені (депозитні) ресурси, оскільки більша частина ресурсів банку формується за рахунок саме даного виду ресурсів.

Рис. 1.1. Ресурсна база банків [47, с. 338]

Як видно з рис. 1.1, до залучених ресурсів банку відносяться кошти фізичних та юридичних осіб, які отримані банками в процесі здійснення депозитних операцій.

Для визначення поняття «депозитна операція» варто проаналізувати погляди вчених та положення законодавчих актів, що регулюють проведення таких операцій. Результати дослідження підходів до визначення поняття наведені у табл. 1.1.

Спираючись на дані табл. 1.1, автор вважає за доцільне визначити депозитну операцію як операцію банку щодо залучення депозитною установою (фінансового посередника, який відповідно до законодавства України має право

здійснювати депозитні операції) грошових коштів у готівковій або безготівковій формі, в національній чи іноземній валюті або банківських металів вкладників на депозитні рахунки на умовах укладеного договору та відповідно до чинного законодавства України.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття «депозитна операція»

Сутність поняття	Автор, джерело
1	2
Депозитні операції банків полягають у залученні коштів у вклади та розміщення ощадних (депозитних) сертифікатів.	Господарський кодекс України [9]
Вкладна (депозитна) операція - операція банку із залучення грошових коштів або банківських металів від вкладників на їх рахунки в банку на договірних засадах або депонування грошових коштів вкладниками з оформленням їх ощадними (депозитними) сертифікатами.	Положення «Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами» [30]
Депозитні банківські операції – це конкретні дії і процедури, які здійснюються банком, що утворюють депозитний продукт.	Н. І. Демчук, О. В. Довгаль, Ю. П. Владика [10, с. 150]
Депозитні операції – це договірні відносини банку з клієнтом із засвідченням права банку управляти залученими коштами та права вкладників отримати в чітко визначений строк суму депозитного вкладу і відсотків за його користування.	О. М. Бартош [6]
Депозитна операція – це операції банку, щодо залучення грошових коштів, цінних паперів фізичних та юридичних осіб у валюті України або в іноземній валюті, та розміщення їх на рахунках банку, під певний відсоток, на певних умовах, визначених законодавством України, для акумулювання та зберігання їх банківською установою з обов'язковим поверненням цих коштів у визначені договором строки.	О. Ю. Литовченко, Н. І. Лихольот [25]
Депозитні операції – операції банків щодо залучення заощаджень громадян, вільних коштів юридичних осіб, зокрема, вкладення тимчасово вільних ресурсів одних банків в інші банки та в центральний банк.	І. В. Кучерук [22, с. 93]

Банки залучають вільні грошові кошти та розміщують їх на депозити. Проаналізувавши відповідні законодавчі акти, такі як: Закон України «Про

банки і банківську діяльність» [33], Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [38], Положення «Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами» [30], а також дослідивши наукові підходи деяких вчених (О. В. Васюренка [8], А. О. Клімової [16], Л. І. Катан [14], Н. Б. Литвина [24]) визначено найбільш точне визначення поняття «депозит».

Відтак, депозит – це грошові кошти у готівковій чи безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, що внесені вкладниками до депозитної установи (фінансового посередника, який відповідно до чинного законодавства України має право здійснювати депозитні операції) на договірних засадах на умовах платності, повернення вкладу, строковості (або настання визначених у депозитному договорі умов) відповідно до чинного законодавства України.

Сучасна наукова література дає доволі багато різних класифікацій банківських депозитів, що відрізняються між собою за обсягом інформації, яка надається, ступенем деталізації тощо. На основі поглядів вчених І. В. Діденко [11], В. М. Лачкової [23] та Л. І. Катан [14] стосовно класифікації банківських вкладів, виведено узагальнену класифікацію вкладів, яка наведена у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація банківських депозитів

Класифікаційна ознака	Вид депозиту
1	2
За економічним змістом	Активні (розміщені) депозити
	Пасивні (залучені) депозити
За строком користування	Депозити до запитання (на вимогу)
	Строкові депозити
За видами валютних цінностей, внесених на депозит	Депозити в національній валюті
	Депозити в іноземній валюті
	Депозити в банківських металах
За категоріями вкладників	Депозити банків
	Депозити небанківських фінансових установ
	Депозити юридичних осіб
	Депозити фізичних осіб
За резидентністю	Депозити резидентів

Продовження табл. 1.2

	Депозити нерезидентів
За цільовим призначенням	Дохідні депозити
	Гарантійні депозити
За способом юридичного оформлення зобов'язань	Депозити, що оформляються договором банківського рахунку
	Депозити, що оформляються договором банківського вкладу (депозиту) з видачою ощадної книжки
	Депозити, що оформляються договором банківського вкладу (депозиту) з видачою ощадного (депозитного) сертифіката
	Депозити, що оформляються договором банківського рахунку або вкладу (депозиту) з видачою платіжної картки
За формою вилучення депозиту та нарахування відсотків	Безумовні (без попереднього повідомлення або з попереднім повідомленням)
	Умовні (кошти можуть бути вилучені за настання певних обставин, обумовлених угодою)
За режимом функціонування	Без можливості поповнення та часткового зняття коштів
	З можливістю поповнення
	З можливістю поповнення та часткового зняття коштів
За методом нарахування відсотків	Депозити з фіксованою відсотковою ставкою
	Депозити з плаваючою відсотковою ставкою
	Депозити, за якими нараховуються «прості» відсотки
	Депозити, за якими нараховуються «складні» відсотки
За терміном нарахування відсотків	Депозити зі щомісячним нарахуванням відсотків
	Депозити зі щоквартальним нарахуванням відсотків
	Депозити зі щорічним нарахуванням відсотків
	«авансові депозити»

З великої кількості класифікаційних ознак депозитів, наведених у табл. 1.2, автор вважає за доцільне виділити ті ознаки, котрі, на думку здобувача, суттєво впливають на організацію залучення та повернення банками грошових коштів вкладників. Їх можна об'єднати у три групи: за категоріями вкладників, за видами валютних цінностей та за умовами і порядком розміщення грошових

коштів у банках. До третьої групи включаються декілька наведених у табл. 1.2 класифікаційних ознак, насамперед це – за строком користування, за формою юридичного оформлення депозиту, за режимом функціонування та нарахування відсотків.

В залежності від категорії вкладників, як вже зазначалось у табл. 1.2, виокремлюють депозити фізичних та юридичних осіб, депозити банків та небанківських фінансових установ. В свою чергу їх можна ще поділити за різними ознаками, такими як: форма власності вкладника, суми його доходів, резидентність, вид економічної діяльності тощо.

За видами валютних цінностей, які внесені на депозит, виділяють депозити у грошовій формі та у банківських металах. Фінансові активи у грошовій формі, в свою чергу, можуть бути як у національній валюті, так і в іноземній. Виходячи з валюти вкладу виокремлюють, відповідно, депозити в національній валюті, депозити в іноземній валюті або мультивалютні депозити. Що стосується банківських металів, то банки надають перевагу депозитам у таких його видах, як золото та срібло. Варто відзначити, що за депозитами в банківських металах компенсація вкладникам з Фонду гарантування вкладів фізичних осіб не проводиться [3, с. 9].

Одна з найважливіших класифікаційних ознак депозитів для банків є строк користування вкладом. Відповідно до цієї ознаки вклади розподіляються на депозити до запитання (на вимогу) та строкові депозити.

Депозити на вимогу або депозити до запитання використовуються для здійснення поточних розрахунків вкладника. Такий вид депозиту є високоліквідним. Клієнт може отримати кошти з власного поточного рахунка у будь-який час за першою вимогою шляхом видачі готівки, виконання платіжних доручень, сплати чеків або векселів. Кошти, розміщені на поточному рахунку, вкладник може вилучити в межах кредитового залишку, а розміщені на контокорентному рахунку – не лише вилучити, а отримати ще й банківський кредит. Через таку нестабільність депозитів на вимогу для банків обмежені можливості їх використання, тому депозитний відсоток власникам депозитів виплачується достатньо низький або не виплачується зовсім. Для

покриття власних втрат, пов'язаних з веденням поточних рахунків, банк може стягувати з вкладника комісійну винагороду, яка може утримуватись з депозитного відсотка. Незважаючи на те, що кошти до запитання дуже ліквідні, їх сумарні стабільні залишки на поточних рахунках дають банкам змогу користуватися ними з вигодою для себе. Стимулюючи приріст депозитів до запитання, за умов відсутності виплати відсотків за депозитом, банки підвищують якість обслуговування клієнтів, пропонують їм додаткові послуги. Досягнення даної мети відбувається різними способами, такими як: придбання власниками коштів до запитання ощадних сертифікатів чи банківських векселів, застосуванням платіжних карток і заставних депозитів, інформаційно-консультативним обслуговуванням клієнтів, кредитування з поточного рахунку, пільги в отриманні кредиту тощо.

До депозитів на вимогу можна віднести і кредитові залишки на контокорентних рахунках. Це такий вид активно-пасивних рахунків, котрий поєднує в собі ознаки поточного і кредитного рахунків. На цьому рахунку відображуються всі платежі клієнта і надходження коштів на його адресу. Платежі та надходження, як правило, не збігаються, а отже на рахунку виникає сальдо. Дебетове сальдо є свідченням нестачі у клієнта власних коштів для забезпечення поточних платежів, залучення ним в оборот банківського кредиту. Кредитове ж сальдо означає, що клієнт володіє певною сумою власних коштів.

У більшості банків депозити до запитання займають значну питому вагу в структурі залучених коштів. Це найдешевше джерело банківських ресурсів.

Найстабільнішими щодо прогнозування рівня залишків та визначення термінів повернення коштів є строкові вклади.

Строкові депозити – це грошові кошти, розміщені у банку на чітко визначений строк, тобто які можуть бути вилучені вкладником, як правило, після закінчення обумовленого строку. Вкладники, зазвичай, використовують такий вид депозитів для одержання більш високих відсотків, порівняно з депозитами на вимогу. Банки також є зацікавленими у залученні коштів на строкові депозити, оскільки кошти залишаються в розпорядженні банку в межах чітко обумовленого часового інтервалу, а тому можуть

використовуватись для фінансування триваліших за терміном, а отже і більш дохідних активних операцій [2, с. 270].

Банки у своїй діяльності використовують різні форми строкових вкладів. Однією з найпоширеніших є сертифікати, які поділяються на депозитні та ощадні.

Депозитні сертифікати видаються лише юридичній особі у вигляді письмового свідоцтва банку про внесення грошових коштів, яке надає право власнику сертифіката після закінчення встановленого терміну отримувати суму вкладу та відповідні відсотки.

Ощадні сертифікати видаються тільки фізичній особі як свідоцтво про внесення останньою грошових коштів на банківський депозитний рахунок та надає їй право після закінчення встановленого строку отримання відповідної суми вкладу та відсотків за депозитом.

Зберігання заощаджень юридичних і фізичних осіб на ощадних депозитах спричинюється різними мотивами і можуть мати різне економічне призначення. Розміщення коштів може бути цільовим або без чітко вираженого цільового призначення. Наприклад, серед цільових є: депозити на дітей, для придбання автомобілів, житла, утеплення будинку, придбання дорогої техніки тощо. Для людей похилого віку, котрі мають за ціль збереження звичного рівня і структури споживання після виходу на пенсію, використовуються пенсійні депозити [2, с. 271].

У механізм банківського менеджменту обов'язково включається розробка та реалізація депозитної політики. Депозитна політика являє собою комплекс заходів по формуванню депозитного портфеля, а також різноманітні форми та методи щодо реалізації конкурентних позицій на ринку депозитних послуг з метою забезпечення необхідних обсягів депозитних ресурсів.

Під час здійснення депозитних операцій та задля досягнення оптимальності депозитної політики варто дотримуватись таких принципів проведення депозитних операцій як:

депозитні операції повинні здійснюватися таким чином, щоб сприяти отриманню банківського прибутку або створювати умови для отримання

прибутку в майбутньому;

в процесі організації забезпечується різноманітність суб'єктів депозитних операцій та поєднання різних форм депозитів;

при здійсненні банківських операцій забезпечується взаємозв'язок і взаємоузгодження між депозитними і кредитними операціями за термінами і сумами;

особлива увага в процесі організації депозитних операцій приділяється строковим депозитам, які сприяють підтримці ліквідності балансу банку;

банк повинен розширювати спектр банківських послуг, підвищувати якість і культуру обслуговування клієнтів, що має сприяти залученню депозитів.

В умовах зростаючої конкуренції на ринку депозитних послуг банки намагаються покращувати організаційні питання з надання депозитних послуг у банку, створювати нові депозитні продукти, надавати додаткові пільги для вкладників тощо.

Таким чином, на основі вищенаведеного матеріалу, можна визначити, що сучасна банківська практика характеризується різними видами операцій із залучення ресурсів. Найбільшу частку серед ресурсів банку становлять депозитні ресурси, які банк отримує шляхом проведення депозитних операцій. Депозити є важливим і основним джерелом поповнення капіталу банку, їхня структура рухлива і залежить від грошового ринку.

1.2. Нормативно - правове регулювання надання депозитних послуг у банку

Залучення вільних грошових коштів фізичних та юридичних осіб є однією з найважливіших операцій, які здійснюються банками.

Депозитна діяльність банку визначається високим рівнем ризику, який вона несе для споживачів банківських послуг. Саме тому нормативно-правове регулювання відносин між банком та його вкладниками набуває важливого значення, оскільки саме нормативно-правові акти регламентують можливості,

права та обов'язки як банківських установ, так і вкладників.

Основою відносин щодо банківського вкладу є конституційне право власності вкладника на об'єкт банківського вкладу, тобто кошти. Цілком закономірно, що відносини власності мають визначальне значення для розвитку майнових та інших пов'язаних з ними цивільних відносин, у тому числі тих, що впливають з укладення договору банківського вкладу [45, с. 93].

Відповідно до ч. 1 ст. 41 Конституції України [18], кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. Вкладники банку, на основі даного права, можуть укладати депозитні угоди (договори) з банками на свою користь, або на користь третьої особи, тобто можуть вільно розпоряджатися своєю власністю. Також ч. 4 ст. 41 Конституції України [18] затверджено гарантії права приватної власності, які є непорушними, і ніхто не може бути протиправно позбавлений права приватної власності.

Загальні положення щодо депозитних (вкладних) операцій банків представлені у Цивільному (ст. 1058 – 1065 [46]) та Господарському (ст. 340 [9]) кодексах України, а також у спеціальних актах банківського законодавства (рис. 1.2.).

Відповідно до ст. 19 Закону України «Про банки і банківську ліцензію» [33] юридична особа, яка має намір здійснювати банківську діяльність, зобов'язана отримати банківську ліцензію. Без отримання банківської ліцензії не дозволяється одночасне здійснення діяльності по залученню вкладів або інших коштів, що підлягають поверненню, і наданню кредитних коштів клієнтам, а також ведення рахунків.

Відповідно до ст. 48 Закону України «Про банки і банківську діяльність» [33] банкам забороняється здійснювати ризикову діяльність, що загрожує інтересам вкладників чи інших кредиторів банку, а також забороняється спеціалізованим банкам (за винятком ощадного) залучати вклади (депозити) фізичних осіб в обсягах, що перевищують п'ять відсотків капіталу банку.

Рис. 1.2. Нормативно-правові акти, що регулюють надання банками депозитних послуг

У ст. 52 Закону України «Про банки і банківську діяльність» [33] зазначається можливість банку укладати угоди з пов'язаними особами, які передбачають нарахування відсотків та комісійних за послугами банку, які є меншими, ніж звичайні, та нарахування відсотків закладами (депозитами) які є більшими, ніж звичайні, у разі, якщо прибуток банку дозволяє здійснювати це без шкоди для фінансового стану та розвитку банку.

Згідно ст. 57 Закону України «Про банки і банківську діяльність» [33], влади фізичних осіб банків гарантуються в порядку і розмірах, передбачених

законодавством України, а вклади фізичних осіб Державного ощадного банку України гарантуються державою.

Повернення банківського депозиту гарантується Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, який діє відповідно до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [38]. Даний Фонд є економічно самостійною установою, яка не має на меті отримання прибутку. Основним завданням Фонду є забезпечення функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків. Усі банки України повинні бути учасниками Фонду гарантування і сплачувати йому регулярні внески. Варто відзначити, що Фонд гарантування виплачує відшкодування за депозитними вкладками та поточними рахунками як фізичних осіб, так і фізичних осіб – підприємців, однак здійснює це лише за грошовими вкладками. Станом на 1 січня 2022 року максимальна сума відшкодування становила 200 000 грн щодо однієї особи в одному банку незалежно від кількості вкладів чи рахунків. Однак 1 квітня 2022 року був ухвалений Верховною Радою України та підписаний Президентом України законопроект № 5542-1 «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб» [34], який спрямований на підвищення довіри вкладників до банківської системи та забезпечення її стабільності. Даний закон свідчить про запровадження норми про повне відшкодування вкладів фізичних осіб Фондом гарантування вкладів на період дії воєнного стану та трьох місяців після його припинення чи скасування. Через три місяці після припинення чи скасування дії воєнного стану гарантована сума за вкладками становитиме не менше 600 000 грн.

Положення про вимоги до депозитних договорів, що укладаються між банками та вкладниками, а також загальний порядок залучення банками України грошових коштів у національній або іноземній валюті, а також банківських металів від юридичних і фізичних осіб на їх поточні, вкладні (депозитні) рахунки та розміщення ощадних (депозитних) сертифікатів представлений у Положенні про порядок здійснення банками України вкладних

(депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами, затвердженому постановою Правління НБУ від 03.12.2003 р. № z1256-03 [30]. Відповідно до даного положення більшість правових питань щодо вкладних (депозитних) операцій сторони самостійно вирішують їх у договорі.

З розвитком банківської справи, виникненням безготівкових розрахунків, впровадження інноваційних фінансових інструментів економічна і правова ціль та модель договору банківського вкладу змінилась, порівняно з попередніми етапами розвитку [31, с. 249]. Відтак, метою даного договору в сучасних умовах для вкладника є вже не зберігання коштів, а отримання за вкладом доходу.

При внесенні вкладу між вкладником та банком укладається відповідний договір. Такий вид договірних відносин повинен бути об'єднаний за змістом. Тобто, банк приймає від вкладника грошову суму, якою має намір розпоряджатися на власний розсуд, і зобов'язується повернути цю суму у встановлений строк або на першу вимогу вкладника з нарахуванням попередньо обумовлених відсотків. Деякі науковці вважають, що договір банківського вкладу є схожим на договір позики [42, с. 410].

Укладення договору банківського вкладу супроводжується відкриттям депозитного рахунку. Відповідно до ст. 7 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [36] вкладним (депозитним) рахунком клієнта є рахунок, що відкривається банком на договірній основі для зберігання коштів, що передаються клієнтом банку в управління на встановлений строк та під визначений процент (дохід) відповідно до умов договору.

У ч. 1 ст. 1058 Цивільного кодексу України [46] зазначено, що договором банківського вкладу (депозиту) є договір, за яким одна сторона (банк), яка прийняла від або для другої сторони (вкладника) грошову суму (вклад), що надійшла, та зобов'язується виплачувати вкладникові таку суму й проценти на неї чи дохід в іншій формі на умовах і в порядку, встановлених договором.

Письмова форма договору банківського вкладу є додержаною, якщо внесення грошової суми підтверджено договором банківського вкладу з

видачою ощадної книжки або сертифіката чи іншого документа, що відповідає вимогам, встановленим законом, іншими нормативно-правовими актами у сфері банківської діяльності та звичаями ділового обороту.

Завдяки цифровим трансформаціям різних сфер нашого життя, зокрема й банківського сектору, відкрити депозит сьогодні можна онлайн (через сайт чи мобільний додаток) або завітавши до відділення банку.

Для укладання договору банківського вкладу клієнт повинен мати при собі документ, що засвідчує особу, реєстраційний номер картки платника податків та інші документи, якщо вони необхідні.

Клієнт подає заяву на приєднання до договору депозитного обслуговування фізичних осіб, де мають бути зазначені: сума вкладу, спосіб розміщення вкладу, відсоткова ставка за вкладом, строк розміщення, сплата нарахованих відсотків, наявність поповнення, часткового зняття, дострокового повернення або автоматичного продовження вкладу.

Банк для зарахування суми вкладу відкриває клієнту депозитний рахунок, що зазначається в заяві клієнта, та зобов'язується виплатити клієнту суму вкладу та відсотки в обумовленому договором порядку.

Заява клієнта на оформлення депозиту, а також умови і правила надання банківських послуг становлять депозитний (вкладний) договір. Даний договір вважається укладеним і набирає чинності з моменту підписання клієнтом заяви на оформлення вкладу та розміщення коштів на рахунок вкладу. Дія договору припиняється з виплатою всієї суми вкладу разом з відсотками.

За сучасних умов розвитку економіки країни і, зокрема, банківської системи, законодавчі органи прагнуть покращити та спростити для розуміння законодавство стосовно здійснення банківськими установами діяльності в сфері залучення грошових коштів.

За останні роки спостерігається скорочення кількості правових актів, що регулюють дії банківських установ під час здійснення депозитної діяльності. Всі ці зміни покликані захистити обидві сторони банківських відносин –

споживачів банківських послуг і самих банків, покращити роботу банківських установ та підвищити розуміння вкладниками їх прав та обов'язків.

Під час залучення грошових коштів банками укладається договір банківського вкладу, який є однорідним з договором банківського рахунку та самостійним типом договору з наявною йому правовою природою і спеціальним правовим режимом, суб'єктивним складом і цілями, які відрізняють його від договору зберігання і позики.

Таким чином, провівши теоретичне дослідження організації надання депозитних послуг у банку, автором було конкретизовано такі основні поняття як «депозитна операція» та «депозит». Встановлено, що депозитні операції займають вагомe місце серед різноманіття операцій банку, оскільки під час здійснення таких операцій банк формує свою ресурсну базу, яка дає змогу здійснювати активні операції. Також досліджено нормативно-правове забезпечення надання депозитних послуг у банку, де встановлено, що банки керуються Конституцією України, Господарським та Цивільним Кодексами України, Законами України, такими як: Закон України «Про Національний банк України», Закон України «Про банки і банківську діяльність», Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» та іншими законами, а також положеннями, нормами та інструкціями, затвердженими НБУ.

2. АНАЛІТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАДАННЯ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ У БАНКУ (НА ПРИКЛАДІ АТ «ОЩАДБАНК»)

2.1. Аналіз фінансового стану банку

Оцінка фінансового стану банку надважлива, оскільки вона дає змогу банківській установі вирішувати власні проблеми, пов'язані з його стабільністю на конкурентному ринку та подальшим розвитком.

Основною метою аналізу діяльності банку є забезпечення оптимальної структури активних і пасивних операцій для отримання в кінцевому підсумку максимального прибутку.

Активні операції – операції, спрямовані на розміщення та використання наявних у банку власних та залучених ресурсів з метою одержання прибутку при раціональному розподілі ризиків за окремими видами операцій та підтриманні необхідного рівня ліквідності [43, с. 45].

До таких операцій відносяться: послуги по касі, розрахункові операції з клієнтами, кредитні операції, агентські (брокерські, трастові, видача поруки і гарантій, консалтингові та маркетингові дослідження, фінансування капіталовкладень клієнтів), міжбанківські послуги, валютні операції та інші.

Таким чином, активами є економічні ресурси, що знаходяться у розпорядженні банку та використання яких повинно принести прибуток у майбутньому. За допомогою аналізу активів можна оцінити прибутковість та стабільність роботи банку, спрогнозувати майбутні результати діяльності та можливий фінансовий потенціал [20, с. 140].

Використовуючи дані, представлені на офіційному сайті НБУ та у фінансовій звітності банку (табл. А.1 додатку А) були розраховані показники, котрі характеризують структуру та динаміку активів АТ «Ощадбанк» за останні 5 років (табл. Б.1 і Б.2 додатку Б) [29,27].

З рис. 2.1. видно що найбільшу питому вагу серед статей активу банку протягом 5 років займають кредити та заборгованість клієнтів (31,06% у 2020 р.). Наступними за часткою в активах є: цінні папери в портфелі банку на продаж та до погашення.

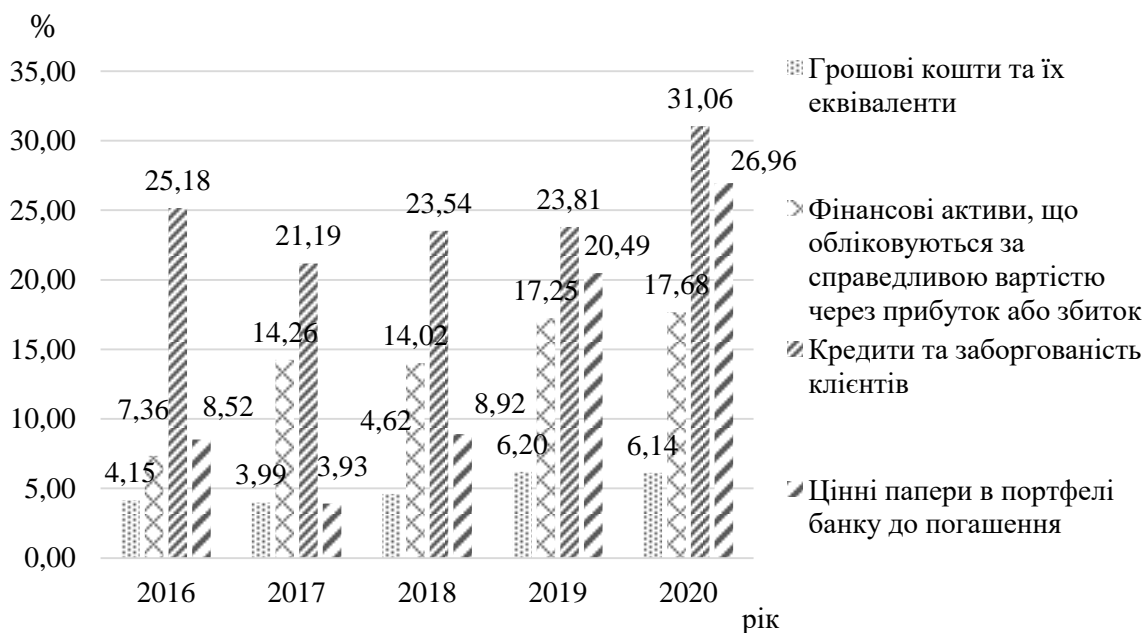

Рис. 2.1. Зміни питомої ваги окремих статей активу банку за 2016-2020 роки

Доречно відзначити, що до 2019 року переважну більшість займали саме цінні папери на продаж – 26,64% у 2016 році, 19,37% у 2017 році, 22,73% у 2018 році, а починаючи з 2019 року більшу частку займали цінні папери в портфелі банку до погашення (20,49% - 2019 рік та 29,96% - 2020 рік). Питома вага фінансових активів, що обліковуються за справедливою вартістю становила у 2016 р. 7,36%, а у 2020 р. зросла на 10,32%, що дорівнює 17,68%.

Динаміка кредитів та заборгованості клієнтів, а також цінних паперів банку представлена на рис. 2.2.

Протягом 2016-2020 років спостерігається тенденція до зменшення вкладення в цінні папери в портфелі банку на продаж з 72 901 636 тис. грн у 2016 р. до 4 339 039 тис. грн у 2020 році, що означає скорочення операцій банку з цінними паперами.

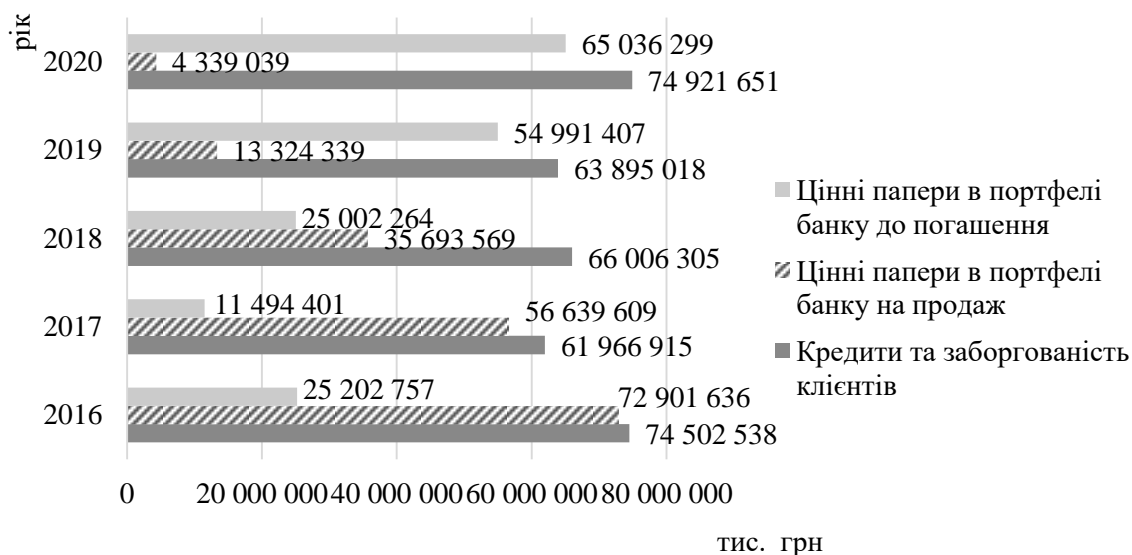

Рис. 2.2. Динаміка кредитів та заборгованості клієнтів та цінних паперів АТ «Ощадбанк» за 2016-2020 рр.

На рис. 2.2. спостерігається зростання погашення цінних паперів в портфелі банку протягом 2016-2020 років. Відтак у 2020 році обсяг цінних паперів в портфелі банку до погашення становив 65 036 299 тис. грн, що більше за 2016 рік на 39 833 542 тис. грн.

За досліджувані 5 років обсяги кредитів та заборгованості клієнтів банку коливалися різною мірою. Але починаючи з 2018 року банк покращив свою кредитну діяльність і у 2020 році обсяги кредитів і заборгованості клієнтів становили 74 921 651 тис. грн, що більше за попередній рік на 17,26% або на 11 026 633 тис. грн.

Загальна величина активів банку з 2016 по 2020 роки має негативну тенденцію і у 2020 році обсяги активів становили 241 213 057 тис. грн, що менше за попередній рік на 10,13%. Такі зміни відбулися головним чином через зменшення обсягів цінних паперів в портфелі банку на продаж на 67,44% або на 8 985 300 тис. грн, коштів в інших банках на 53% або на 10 235 364 тис. грн, інвестиційної нерухомості на 21,75% або на 175 971 тис. грн, грошових коштів

та їх еквівалентів на 11% і фінансових активів, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток на 8% (табл. Б.2 додатку Б).

Структура активів за рівнем ліквідності та аналіз її динаміки представлені в табл. В.1 додатку В.

Згідно з рис. 2.3. ліквідні активи мали від’ємну тенденцію протягом 2017-2018 років, а у наступні роки обсяг даних активів збільшувався і у 2020 році становив 144 954 889 тис. грн, що більше за 2019 рік на 9% або на 11 910 253 тис. грн. Частка ліквідних активів у 2017 році становила 45%, а у 2020 році – 60% та стала більш наближеною до оптимального значення (61-70%).

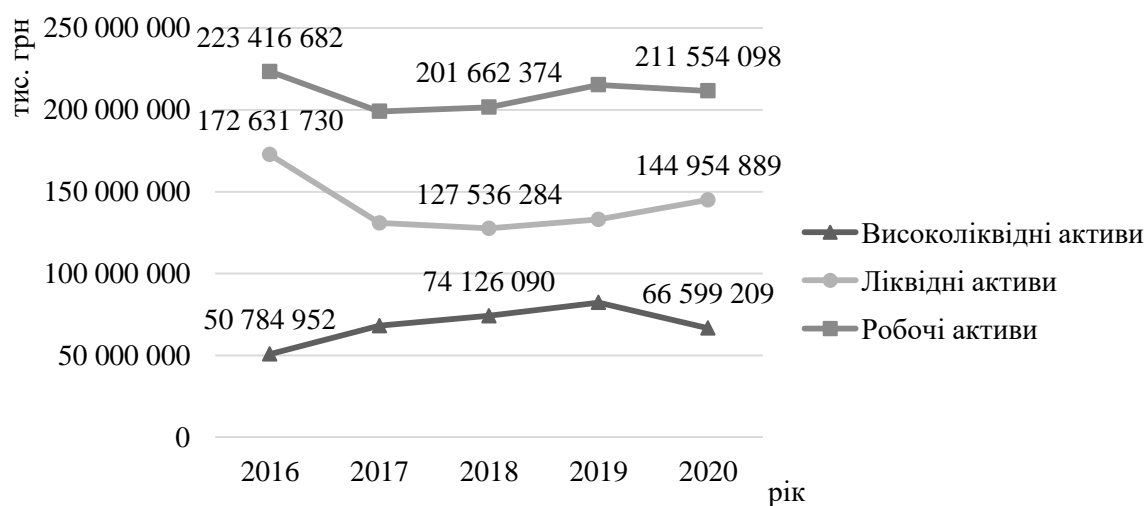

Рис. 2.3. Динаміка активів АТ «Ощадбанк» за рівнем ліквідності за 2016-2020 рр.

Робочі активи змінювалися за схожою з високоліквідними активами тенденцією. Відтак, протягом 2017-2019 років спостерігається зростаюча тенденція, а у 2020 році – спадна, а саме станом на кінець 2020 року обсяг робочих активів становив 211 554 098 тис. грн, що є меншим за попередній рік на 2% або на 3 795 966 тис. грн. Частка робочих активів в загальній сумі активів банку зростала протягом досліджуваних років і у 2020 році становила 87,7%.

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності балансу банку є невід'ємною частиною аналізу активів банку, оскільки управління ліквідністю є однією з найважливіших функцій стратегічного управління фінансовою діяльністю банку. За допомогою аналізу балансу банку на ліквідність можна простежити зміни відносно нормативних значень. Це дає змогу банкам вчасно впроваджувати заходи з покращення ліквідності банку.

У табл. 2.2 представлені значення коефіцієнтів ліквідності АТ «Ощадбанк» за 2016 - 2020 роки згідно з формулами, що представлені в табл. Ж.1 додатку Ж.

Таблиця 2.2

Аналіз коефіцієнтів ліквідності АТ «Ощадбанк» за 2016-2020 рр.

Показник	Рекомендоване значення	Значення показника по роках				
		2016	2017	2018	2019	2020
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	$\geq 20\%$	34,24	45,18	44,32	44,79	36,92
Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку	$\geq 100\%$	146,00	147,53	142,67	130,37	118,36
Коефіцієнт відношення високоліквідних активів до робочих активів	$\geq 20\%$	22,73	34,22	36,76	38,22	31,48
Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань	70-80%	110,24	100,40	102,61	104,60	103,81
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів (для визначення незбалансованої ліквідності)	-	50,24	41,11	39,47	34,77	41,53

Як видно з табл. 2.2, значення коефіцієнта миттєвої ліквідності зменшувалось починаючи з 2017 року. У 2019 році воно збільшилось на 0,47% порівняно з 2018 роком і складало 44,79%, а у 2020 році показник знову зменшився і становив 36,92%, що відповідає рекомендованому значенню ($\geq 20\%$). Відповідно обчисленим значенням показника загальної ліквідності зобов'язань банку, можна зробити висновок, що всі зобов'язання банку

повністю покриті наявними активами. Це є свідченням надійності банку для інвесторів.

Протягом 2016-2019 років коефіцієнт відношення високоліквідних активів до робочих активів мав зростаючу тенденцію і у 2019 році становив 38,22%, а у 2020 році даний показник знизився на 6,74% до 31,48%, що відповідає рекомендованому значенню ($\geq 20\%$).

Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань коливався в різній мірі протягом досліджуваного періоду, але відповідав нормативному значенню (70-80%) і станом на 2020 рік дорівнював 103,8%, що свідчить про достатність забезпеченості дохідними активами всіх зобов'язань АТ «Ощадбанк».

Ще один показник ресурсної ліквідності – коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів. В табл. 2.2 зазначено, що даний показник поступово зменшувався з 50,24% у 2016 році до 34,77% у 2019 році, що свідчить про зростання ризику ліквідного погашення основного обсягу зобов'язань перед клієнтами банку та загрозу незбалансованої ліквідності, оскільки відсутнє достатнє забезпечення виданих кредитів залученими депозитами. Але у 2020 році банк покращив ситуацію і показник збільшився на 6,76%.

На основі даних, наведених у табл. 2.2, можна стверджувати, що АТ «Ощадбанк» дотримувалося вимог НБУ щодо ліквідності та мало здатність погашати усі свої вимоги за зобов'язаннями.

Пасиви банку є другою основною частиною балансу банку, які складаються з таких двох складових як: зобов'язання та капітал. Їх аналіз допомагає виявляти основні джерела формування ресурсної бази банків та ефективність їх використання.

Аналіз структури та динаміки пасивів АТ «Ощадбанк» протягом 2016-2020 років представлений в табл. 2.3 [27]. Відтак, основну частку в структурі пасивів АТ «Ощадбанк» займають зобов'язання – 90,21% у 2020 році, що більше за 2016 рік на 3,7%, а частка капіталу зменшилась на цю величину і складала 9,8%.

Аналіз структури та динаміки пасивів АТ «Ощадбанк» за 2016-2020 рр.

Показник	Значення показника по роках				
	2016	2017	2018	2019	2020
Зобов'язання, тис. грн	202 662 613	198 236 607	196 540 021	205 875 167	203 789 567
Питома вага в структурі пасивів, %	86,52	93,68	91,12	89,48	90,21
Темп приросту, %	-	-2,18	-0,86	4,75	-1,01
Капітал, тис. грн	31 578 432	13 364 606	19 159 889	24 213 381	22 125 158
Питома вага в структурі пасивів, %	13,48	6,32	8,88	10,52	9,79
Темп приросту, %	-	-57,68	43,36	26,38	-8,62
Всього пасивів, тис. грн	234 241 045	211 601 213	215 699 910	230 088 548	225 914 725

Виходячи з табл. 2.3, у 2017 році простежується зменшення пасивів банку на 9,67% або на 22 639 832 тис. грн порівняно з 2016 роком. У період 2018 - 2020 років можна побачити нарощення загальної суми пасивів з 211 601 213 тис. грн у 2019 році до 230 088 548 тис. грн, тобто збільшення на 8,74%. А станом на кінець 2020 року пасиви банку знову зменшились на 4 173 823 тис. грн і становили 225 914 725 тис. грн. Таке зменшення пов'язане зі зменшенням капіталу банку та збільшенням частки зобов'язань в пасивах.

Оскільки можливості нарощення власного капіталу банків за рахунок акціонерів є обмеженими, то з'являється необхідність випуску інших інструментів залучення банківського капіталу, таких як випуски субординованих боргових зобов'язань (субординований борг).

Протягом 2016-2017 років помітне збільшення суми субординованого боргу банку, а починаючи з 2018 року наявна тенденція до зменшення. Відтак, у 2020 році субординований борг АТ «Ощадбанк» становив 870 445 тис. грн, що менше за 2019 рік на 32% або на 406 763 тис. грн (табл. Ж.2., додатку Ж).

Доцільно представити розраховані показники, що характеризують капітальну стійкість АТ «Ощадбанк» за 2016 - 2020 роки (табл. 2.4), відповідно

до формул, представлених в табл. 3.1 додатку 3.

Таблиця 2.4

Показники капітальної стійкості АТ «Ощадбанк» за 2016 - 2020 рр.

Показник	Рекомендоване значення	Значення показника по роках				
		2016	2017	2018	2019	2020
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	5-10	6,77	5,91	5,67	5,43	4,88
Коефіцієнт надійності	≤ 1	0,21	0,09	0,11	0,13	0,12
Коефіцієнт фінансового важеля	У межах 1:20	4,70	11,28	8,73	7,59	8,15
Коефіцієнт достатності капіталу	$\geq 10\%$	10,67	4,57	6,83	9,02	9,17
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	$\geq 10\%$	24,11	62,05	50,35	40,62	40,50

Відповідно до даних, представлених у табл. 2.4, показник мультиплікатора капіталу протягом досліджуваних 5 років є задовільним, оскільки відповідає нормативному значенню, тобто активи повністю є покритими акціонерним капіталом. Динаміка даного показника є спадною і станом на 2020 рік мультиплікатор капіталу дорівнював 5. Така тенденція свідчить про послаблення активності банку на фінансовому ринку, тобто уповільнення розширення активних операцій банку, котрі приносять прибуток.

Збільшення коефіцієнта фінансового важеля у 2017 році на 6,6 од. говорить про підвищення ділової активності банку. До 2020 року показник зменшився до 7,6, що свідчить про збільшення фінансової стабільності банку. У 2020 році показник знову збільшився на 0,6 порівняно з попереднім роком і склав 8,15.

Достатність сформованого власного капіталу стосовно покриття різного роду ризиків визначає коефіцієнт достатності капіталу. За досліджуваний період показник не відповідав рекомендованому значенню. У 2017 році показник знизився на 6,1% порівняно з 2016 роком і дорівнював 4,6. У наступні роки тенденція показника була зростаючою і у 2020 році він склав 9,2, що є наближеним до рекомендованих 10%.

Отже, капітальну стійкість АТ «Ощадбанк» можна оцінити як задовільну про що свідчать значення коефіцієнтів, що знаходяться в нормативних межах.

З рис. 2.4. можна побачити, що найбільшу питому вагу серед зобов'язань АТ «Ощадбанк» протягом досліджуваних років займають кошти клієнтів банку – 89,26% у 2019 році та 88,51% у 2020 році. Наступними є інші залучені кошти частка яких знизилась за 2016 - 2020 роки з 17,21% у 2016 році до 3,89% у 2020 році. Як і питома вага залучених коштів, частка коштів банків в структурі зобов'язань також мала знижувальну тенденцію і у 2020 році становила 1,5%, що менше за 2016 рік на 2,65%. Також банк отримував кошти від НБУ у 2016 році та у 2020 році, частка яких відповідно складала 2,47% та 3,56% [43].

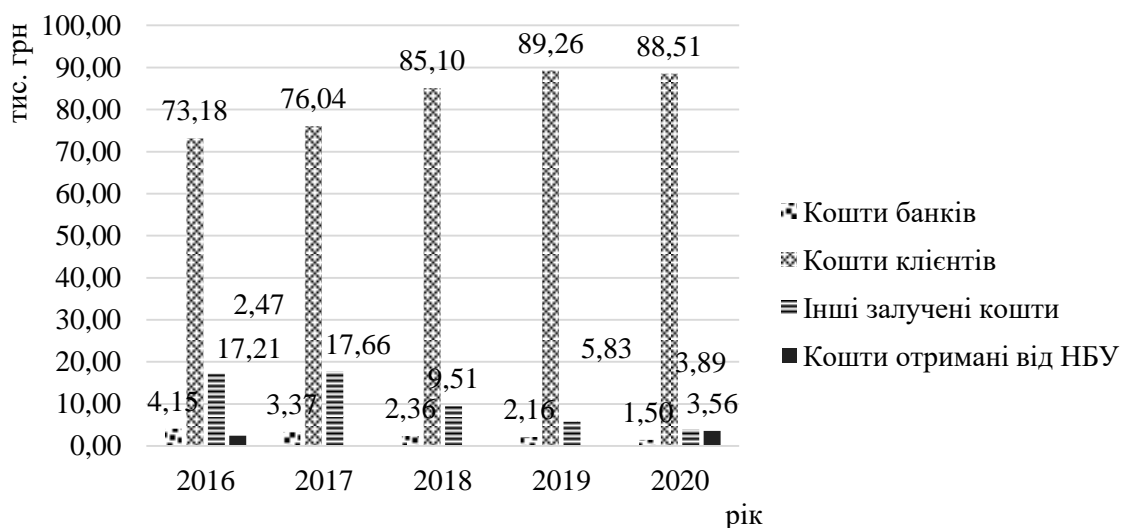

Рис. 2.4. Зміни питомої ваги окремих статей зобов'язань АТ «Ощадбанк» за 2016 - 2020 рр.

З табл. Ж.2 додатку Ж видно, що зміни в загальній сумі зобов'язань за період з 2016 по 2020 роки не мала чіткої тенденції. З 2016 по 2018 роки зобов'язання банку зменшувалися. Відтак, у 2017 році їх сума складала 198 236 607 тис. грн, що менше за попередній рік на 2,18% або на 4 426 006 тис. грн, а у 2018 році ще знизилась на 1 696 586 тис. грн. У 2019 році спостерігається

зростання зобов'язань банку на 4,75% до 205 875 167 тис. грн. А у 2020 році вони вже дорівнювали 203 789 567, тобто знову зменшились на 1,01%.

Отже, за аналізований період простежується зменшення ресурсної бази в цілому, про що свідчить зменшення загальної суми зобов'язань за 2016 - 2018 роки, але після 2018 року банк покращував свої показники, розширивши масштаби своєї діяльності.

Основна частина ресурсів АТ «Ощадбанк» сформована за рахунок коштів фізичних осіб, частка яких дорівнює 58,37% у 2020 році та коштів суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ – 27,57%. За даними коштами спостерігається зростаюча тенденція, а саме кошти фізичних осіб зросли на 37,40% або на 32 374 625 тис. грн у 2020 році порівняно з показником 2016 року. Але якщо порівнювати кількість коштів фізичних осіб у 2020 році з 2019 роком, то наявне зменшення в кількості на 4,03%, що є свідченням зниження активності в контексті залучення коштів від населення.

Кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ знизились у 2017 році на 22,54% порівняно з 2016 роком і складала 35 988 832 тис. грн, але в наступний період і до 2020 року кількість коштів суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ збільшилась до 56 176 953 тис. грн, що характеризує підвищення активності банку в залученні коштів такого виду клієнтів.

Аналіз власного капіталу банку дає змогу оцінити його вартість, яка дозволяє отримати відповідну інформацію щодо прийняття необхідних управлінських рішень оперативного і перспективного планів, визначити ефективність діяльності банку тощо [48, с. 225].

Відповідно до даних, представлених у табл. 2.5 [27], загальна сума власного капіталу АТ «Ощадбанк» мала тенденцію до зменшення протягом 2016-2017 років, а з 2018 по 2019 роки банк нарощував власний капітал, який дорівнював у 2019 році 24 213 281 тис. грн. У 2020 році капітал банку зменшився на 8,62 % до 22 125 158 тис. грн.

Таблиця 2.5

Структура та динаміка складових власного капіталу АТ «Ощадбанк» за
2016 - 2020 рр.

Капітал	Значення показника по роках				
	2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6
Статутний капітал	43 722 720	49 472 840	49 472 840	49 472 840	49 472 840
Питома вага, %	138,46	370,18	258,21	204,32	223,60
Темп приросту, %	-	13,15	0,00	0,00	0,00
Емісійні різниці	0	0	0	0	0
Питома вага, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Темп приросту, %	-	0,00	0,00	0,00	0,00
Незарєєстрований статутний капітал	5 750 120	0	0	0	0
Питома вага, %	18,21	0,00	0,00	0,00	0,00
Темп приросту, %	-	-100,00	0,00	0,00	0,00
Інший додатковий капітал	0	0	0	0	0
Питома вага, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Темп приросту, %	-	0,00	0,00	0,00	0,00
Резервні та інші фонди банку	269 992	269 992	269 992	269 992	421 566
Питома вага, %	0,85	2,02	1,41	1,12	1,91
Темп приросту, %	-	0,00	0,00	0,00	56,14
Резерви переоцінки	3 388 281	1 883 853	3 158 724	3 481 579	2 874 236
Питома вага, %	10,73	14,10	16,49	14,38	12,99
Темп приросту, %	-	-44,40	67,67	10,22	-17,44
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-21 552 681	-38 262 079	-33 741 667	-29 011 030	-30 643 484
Питома вага, %	-68,25	-286,29	-176,11	-119,81	-138,50
Темп приросту, %	-	77,53	-11,81	-14,02	5,63
Усього власного капіталу	31 578 432	13 364 606	19 159 889	24 213 381	22 125 158
Питома вага, %	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Темп приросту, %	-	-57,68	43,36	26,38	-8,62

З табл. 2.5 видно, що резерви та інші фонди банку зросли у 2020 році на 56,14% порівняно з показником 2019 року і склали 421 566 тис. грн. Використавши кошти резервного фонду, банк може покрити свої збитки. Також

кошти резервного фонду можна використовувати на виплату (за нестачі або відсутності прибутку) дивідендів за привілейованими акціями.

За досліджуваний період спостерігається зростання резервів переоцінки у 2018 - 2019 роках до 3 481 579 тис. грн, а у 2020 році їх обсяг зменшився на 17,44% і становив 2 874 236 тис. грн.

Отже, збільшення власного капіталу банку відбувалося переважно за рахунок збільшення резервних та інших фондів банку, а також резервів переоцінки. Якщо банк прагне покращити забезпеченість власним капіталом, він повинен зосередитися на скороченні витрат, підвищенні прибутковості, оптимізації фінансової та дивідендної політики [1, с. 42]. Для управління власним капіталом варто спочатку оцінити відповідні фактори для подальшого визначення джерел нарощування капіталу.

Таким чином, аналіз пасивів АТ «Ощадбанк» показав збільшення пасивів за рахунок примноження загальних ресурсів і власних коштів, які забезпечують надійність та ліквідність банку.

Аналіз фінансових результатів та показників прибутковості дає змогу визначати напрями підвищення прибутковості, подальші заходи впливу та стратегію діяльності банківської установи.

Основні показники прибутковості та ефективності діяльності АТ «Ощадбанк», що розраховані за формулами, представленими в табл. К.1 додатку К наведені у табл. 2.6.

Таким чином, з наведених даних можна зробити висновки, що показник загального рівня рентабельності збільшувався протягом 2016-2019 років і станом на 2019 рік дорівнював 0,3, а в 2020 році простежується його падіння до 0,1.

Чиста процентна маржа, котра розкриває рівень дохідності активів від процентної різниці також мала позитивну тенденцію і у 2020 році становила 4,74%, що є задовільним, оскільки значення знаходиться в оптимальних межах.

За допомогою показника рентабельності загального капіталу можна визначити ефективність використання капіталу банку та його прибутковість.

Відповідно до даних табл. 2.6, бачимо, що показник знаходиться в межах норми лише у 2019 році, за усі інші роки значення показника не є задовільним.

Таблиця 2.6

Показники прибутковості та ефективності діяльності банку за 2016-2020 рр.

Показник	Значення показника по роках				
	2016	2017	2018	2019	2020
Рентабельність за доходом					
Загальний рівень рентабельності	0,06	0,02	0,03	0,30	0,10
Окупність витрат доходами	1,07	1,02	1,03	1,43	1,12
Чиста процентна маржа	1,86	1,35	1,81	2,68	4,74
Чистий спред	2,36	4,77	6,59	7,63	9,01
Рентабельність за чистим прибутком					
Рентабельність активів	0,00	0,00	0,00	0,02	0,01
Рентабельність дохідних активів	0,00	0,00	0,00	0,02	0,01
Рентабельність загального капіталу	2,40	0,51	1,38	22,35	5,93
Рентабельність статутного фонду	0,01	0,00	0,00	0,10	0,03
Рентабельність діяльності за витратами	0,07	0,02	0,03	0,43	0,12
Рентабельність діяльності за доходом	0,06	0,02	0,03	0,30	0,10

Аналіз фінансового стану АТ «Ощадбанк» дає змогу стверджувати, що банк є одним із найбільших фінансових інститутів української держави, який має величезний досвід перебування на ринку фінансових послуг та здійснює успішну діяльність. На сьогоднішній день клієнтська база банку розширюється, з'являються нові програми та послуги для залучення клієнтів, рівень ліквідності банку є високим як в національній, так і в іноземних валютах. Визначена банком стратегія активно працює, таким чином сприяючи розвитку економіки держави.

2.2. Аналіз депозитних послуг банку

Формування джерел фінансових ресурсів, тобто пасивів, є однією з базових цілей банку. Для її успішної реалізації банк повинен мати достатню кількість власних ресурсів, а також залучати кошти з різних джерел.

У вітчизняній банківській практиці залучені кошти складаються з депозитів фізичних та юридичних осіб (депозити до запитання, строкові депозити, ощадні вклади), залишків коштів на поточних, бюджетних рахунках клієнтів, залишків на пластикових платіжних картках тощо.

Основну частину залучених ресурсів банків, зазвичай, становлять депозитні кошти клієнтів, які відіграють важливу роль у ресурсній політиці банку, оскільки від обсягу та якості залучених коштів залежать обсяг та структура активів банківської установи, її прибутковість. Як правило, частка залучених ресурсів в пасивах банку повинна становити не менше 80%. Значення менше цієї величини означає більш високу фінансову стійкість банку, проте негативно характеризує його ділову активність [1, с. 9].

На рис. 2.5. представлена частка залучених ресурсів у пасивах АТ «Ощадбанк» за 2016 – 2020 роки.

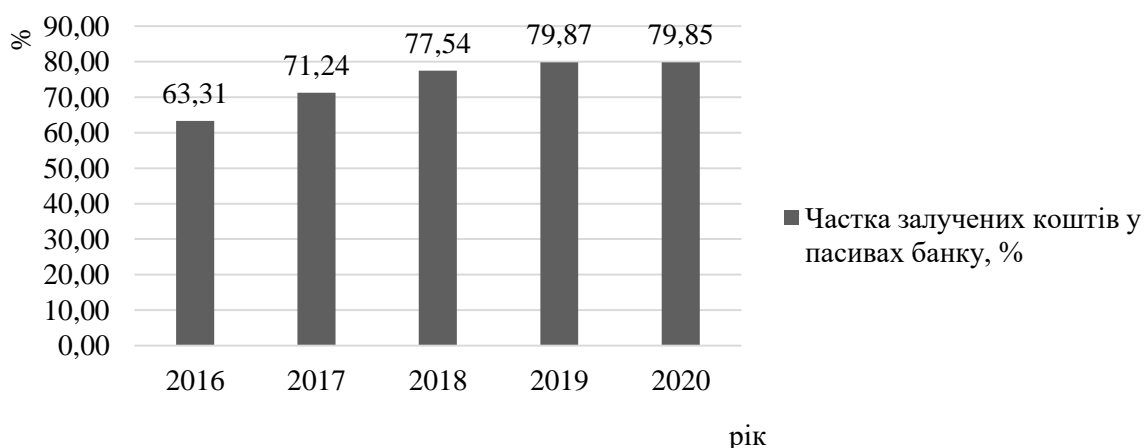

Рис. 2.5. Динаміка питомої ваги залучених коштів у пасивах АТ «Ощадбанк» протягом 2016 – 2020 рр.

АТ «Ощадбанк» за 2016 – 2020 рр. суттєво наростив масштаби своєї депозитної діяльності та досягнув частки залучених коштів з 63,31% у 2016 році до 79,85% у 2020 році (рис. 2.5.). Банк значно покращив ділову активність та наблизився до загальноприйнятого рівня залучених коштів для банківських установ.

Результати залучення грошових коштів на депозити безпосередньо визначаються пропонованими депозитним продуктами, саме тому доцільно приділити увагу дослідженню пропонованих умов депозитних програм АТ «Ощадбанк» у розрізі клієнтських груп.

Першою клієнтською групою банку є приватні особи, які мають намір вкласти свої вільні кошти на депозит. Узагальнена інформація про умови наявних депозитних продуктів АТ «Ощадбанк» представлена у табл. 2.7 [27].

Таблиця 2.7

Депозитні продукти АТ «Ощадбанк» для приватних осіб

Умови	Назва депозитного продукту		
	«Мій депозит»	«Мій пенсійний депозит» (для пенсіонерів)	«Мобільні заощадження»
1	2	3	4
Відсоткова ставка	Диференційована залежно від суми, валюти та терміну депозиту: - максимальна для депозиту у гривні – 7%; - максимальна для депозиту у доларах США – 0,3%; - максимальна для депозиту у євро – 0,1%.	Диференційована залежно від суми, валюти та терміну депозиту: - максимальна для депозиту у гривні – 7,2%; - максимальна для депозиту у доларах США – 0,4%; - максимальна для депозиту у євро – 0,15%.	Диференційована залежно від суми, валюти та терміну депозиту: - максимальна для депозиту у гривні – 5,0%; - максимальна для депозиту у доларах США – 0,5%; - максимальна для депозиту у євро – 0,01%.
Валюта депозиту	Гривня, долар США, євро		
Виплата відсотків	Щомісячно або щомісячна капіталізація		Щомісячно
Мінімальна сума депозиту	1 000 грн, 100 дол. США, 10 євро		Без обмежень
Максимальна сума депозиту	Без обмежень		

1	2	3	4
Поповнення депозиту	Доступно		
Мінімальна сума поповнення	200 грн, 10 дол. США, 10 євро		Без обмежень
Автопродовження депозиту	Наявна		Ні (безстроковий)
Дострокове повернення депозиту	Не передбачено		Передбачено

За наведеною у табл. 2.7 інформацією можна побачити різноманітність умов депозитних програм АТ «Ощадбанк» для приватних клієнтів за середніми відсотковими ставками, усунення жорстких обмежень та максимальне спрощення оформлення і користування депозитним коштом із використанням інформаційних технологій.

Щодо корпоративних клієнтів, зокрема малого та середнього бізнесу, АТ «Ощадбанк» пропонує широкий спектр депозитних програм. Основні з них наведені у табл. 2.8 [27].

Таблиця 2.8

Депозитні продукти АТ «Ощадбанк» для малого та середнього бізнесу

Умови	Назва депозитного продукту		
	«Максимальний депозит»	«Накопичувальний депозит»	«Інвестиційний депозит»
1	2	3	4
Відсоткова ставка	Встановлюється індивідуально (залежить від суми вкладу та строку розміщення)		
Валюта депозиту	Гривня, долар США, євро		
Вид вкладу	Строковий		
Тип депозиту	З максимальним доходом, вільне зняття, валютні	Валютні	З максимальним доходом, валютні
Виплата відсотків	Щомісячно / щоквартально / щомісячна капіталізація / у день закінчення вкладу		Щомісячно / щоквартально / у день закінчення вкладу
Мінімальна сума депозиту	5 000 грн, 1 000 дол. США, 1 000 євро		

1	2	3	4
Максимальна сума депозиту	Без обмежень		
Поповнення депозиту	Не передбачено	Можливо (протягом визначеного періоду строку вкладу)	Не передбачено
Пролонгація депозиту	Наявна		
Дострокове повернення депозиту	Можливе	Не передбачено	

Наведені умови свідчать про те, що банк здійснює індивідуальний підхід до формування процентних ставок, надає широкий вибір щодо валюти депозиту та виплати відсотків, встановлює порівняно невеликі мінімальні суми. Усе це сприяє більшому залученню строкових депозитів для малого та середнього бізнесу.

Також АТ «Ощадбанк» надає депозити корпораціям на умовах, наведених у табл. 2.9 [27]. Відтак, для корпорацій пропонуються: універсальні вклади («Депозитна лінія», «Максимальний»), строкові вклади («Накопичувальний», «Інвестиційний»), вклади, розміщені на поточному рахунку («Корпоративний залишок»), розміщення вільних коштів наприкінці місяця за підвищеною відсотковою ставкою («Ліквідний»).

Таблиця 2.9

Депозитні продукти АТ «Ощадбанк» для корпорацій

Характеристики	Назва депозитного продукту			
	«Депозитна лінія»	«Максимальний»	«Накопичувальний»	«Інвестиційний» - для нерезидентів
1	2	3	4	5
Вид вкладу	Строковий			
Строк зберігання	Від 30 до 1 095 днів		Від 366 до 1095 днів	
Валюта депозиту	Гривня, долар США, євро			

Продовження табл. 2.9

1	2	3	4	5
Розмір відсоткової ставка	Встановлюється індивідуально (залежить від суми вкладу та строку розміщення)			
Виплата відсотків	Щомісячно / у день закінчення вкладу	Щомісячно / щоквартально / щомісячна капіталізація / у день закінчення вкладу	Щомісячно / щоквартально / у день закінчення вкладу	
Мінімальна сума депозиту	100 000 грн, 50 000 дол. США, 50 000 євро	Не обмежена		
Максимальна сума депозиту	Без обмежень			
Поповнення депозиту	Не передбачено			
Пролонгація депозиту	Наявна			
Дострокове зняття	Не передбачено	Можливе (застосовується зменшена відсоткова ставка)	Не передбачено	

Автор вважає за доцільне провести також структурний аналіз коштів клієнтів у розрізі вкладників, який дозволяє виявляти специфіку залучення банком своїх клієнтів та виявити на яку групу клієнтів банк більше орієнтований. Даний аналіз представлений у табл. 2.10 [27].

Аналіз показав, що в розрізі категорії вкладників серед залучених коштів банку переважають вклади фізичних осіб. Про це свідчить питома вага, яка протягом 2016-2020 років збільшувалась і становила на 2020 рік 67,34%. Зростання частки вкладів фізичних осіб пов'язане зі зростанням їх обсягу. Відтак, у 2020 році їх обсяг становив 125 359 459 тис. грн, що більше за попередній рік на 17,26%. Це свідчить про високий рівень довіри населення до банківської установи, але такі депозити зазвичай обходяться банкам значно дорожче, ніж депозити юридичних осіб.

Таблиця 2.10

Депозити АТ «Ощадбанк» за категоріями вкладників протягом 2016 - 2020 рр.

Категорії вкладників	Значення по роках				
	2016	2017	2018	2019	2020
Фізичні особи	69 163 026	87 070 089	95 557 361	106 906 881	125 359 459
Питома вага, %	47,51	57,99	62,04	52,89	67,34
Темп приросту, %	-	25,89	9,75	11,88	17,26
Юридичні особи	76 423 083	63 081 066	58 459 086	95 236 053	60 805 993
Питома вага, %	52,49	42,01	37,96	47,11	32,66
Темп приросту, %	-	-17,46	-7,33	62,91	-36,15
Рахунки клієнтів	145 586 109	150 151 155	154 016 447	202 142 934	186 165 452
Питома вага, %	100	100	100	100	100
Темп приросту, %	-	3,14	2,57	31,25	-7,90

Відповідно до табл. 2.10, частка депозитів юридичних осіб станом на 2020 рік становить 32,66 %, що менше за попередній рік на 14,45 %. За обсягами коштів юридичних осіб спостерігається спадна тенденція. Лише у 2019 році їх обсяг збільшився майже на 63% і становив 95 236 053 тис. грн, а у 2020 році знову знизився на 36,15% до 60 805 993 тис. грн.

Серед залучених коштів банку переважну частку займають строкові депозити (рис. 2.6.).

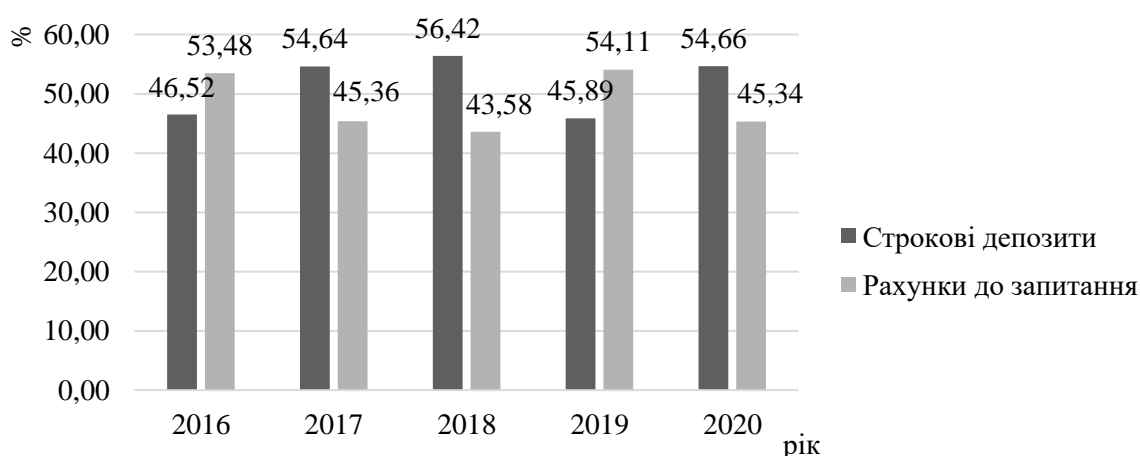

Рис. 2.6. Структура залучених коштів клієнтів за строком користування АТ «Ощадбанк» за 2016 – 2020 рр.

Збільшення частки строкових депозитів у загальній сумі зобов'язань є позитивним явищем. Строкові депозити є для банків кращим видом депозитів, оскільки вони стабільні і зручні в банківському плануванні [4, с.7]. За строковими депозитами сплачується високий депозитний відсоток, рівень якого диференціюється залежно від терміну, виду вкладу, ставок грошового ринку та інших умов.

Варто розглянути розподіл коштів клієнтів АТ «Ощадбанк» і за галузями економіки. Галузі економіки, які займають найбільшу питому вагу за 2020 рік представлені на рис. 2.7. [27].

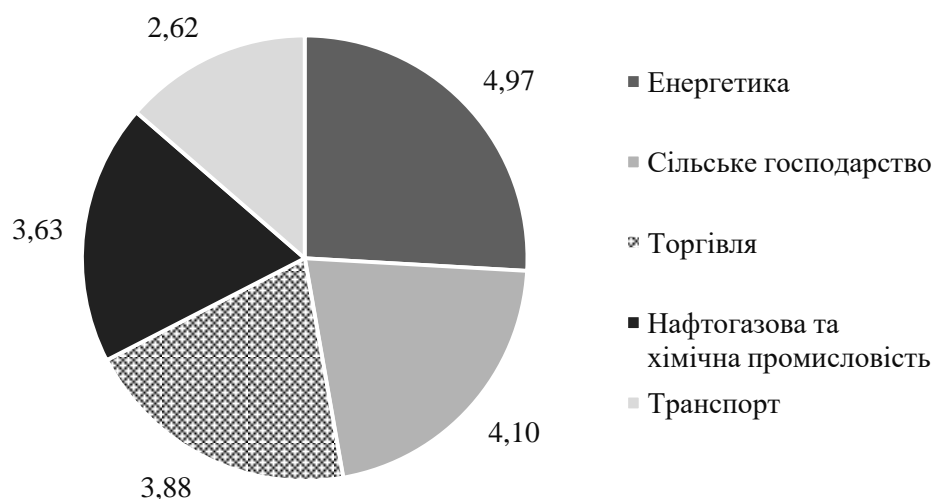

Рис. 2.7. Розподіл коштів клієнтів АТ «Ощадбанк» за галузями економіки за 2020 рік

Безліч галузей економіки зацікавлені у розміщенні власних коштів на банківських рахунках. Найбільшу частку у 2020 році серед них займають: енергетика – 4,97%, сільське господарство – 4,10%, торгівля – 3,88%, нафтогазова та хімічна промисловість – 3,63%, транспорт – 2,62%, послуги – 2,21%.

Таким чином, з проведеного дослідження можна стверджувати, що АТ «Ощадбанк» має безліч депозитних продуктів за різними умовами та для усіх

видів клієнтів, насамперед, для приватних осіб, малого та середнього бізнесу, корпорацій.

У теперішній час клієнтська база банку розширюється, з'являються нові програми та послуги для залучення вкладників банку. Аналіз депозитних вкладів клієнтів за строками користування показав, що вклади фізичних осіб займають більшу питому вагу, ніж вклади юридичних осіб. Тому, автор вважає за доцільне в наступному розділі визначити, які фактори впливають на обсяги залучених депозитів фізичних осіб у банку з подальшим визначенням напрямів вдосконалення надання депозитних послуг у банку.

3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ ДЕПОЗИТНИХ ПОСЛУГ У БАНКУ

3.1. Визначення впливу факторів на обсяги залучених депозитів фізичних осіб та прогнозування їх обсягів

У банківській сфері, як і в економічній діяльності взагалі, застосування різноманітних економіко-математичних моделей дає змогу розв'язувати проблеми різного рівня складності. До таких економіко-математичних моделей можна віднести статичні, балансові та оптимізаційні.

Результати банківської діяльності залежать від значної кількості факторів, які, як правило, в комплексі можуть дати більш-менш повне уявлення про характер досліджуваного явища.

В межах даного дослідження застосовується статичний метод (кореляційний аналіз), який дає змогу дослідити взаємозв'язки між обраними випадковими величинами X та Y . Такий взаємозв'язок двох або більше величин, при якому зміни однієї або декількох змінних величин призводять до зміни факторної називається кореляційним.

Парною кореляцією називається зв'язок між двома показниками, один з яких є факторним (X), а інший - результативним (Y). Множинна кореляція може виникати тоді, коли досліджується взаємодія декількох факторів з результативним показником [17, с. 85].

Після встановлення факторних та результативних показників визначається коефіцієнт кореляції, який може приймати значення від -1 до 1 . Якщо значення коефіцієнта наближене до $+1$, то можна сказати, що наявна сильна позитивна кореляція між двома величинами. Якщо ж значення коефіцієнта близьиться до -1 , то говорять, що кореляція негативна. Коли значення коефіцієнта становить 0 , то в такому випадку можна сказати, що кореляція між двома величинами відсутня.

Наступним етапом є визначення практичної значимості побудованої моделі за допомогою якісної оцінки значень щільності зв'язку між показниками на основі шкали Чеддока (табл. 3.1) [7, с. 541].

Таблиця 3.1

Шкала Чеддока

Рівень щільності зв'язку	0,1 – 0,3	0,3 – 0,5	0,5 – 0,7	0,7 – 0,9	0,9 – 0,99
Характеристика зв'язку	слабкий	помірний	помітний	високий	дуже високий

З табл. 3.1 видно, що чим більше показник наближений до 0, тим зв'язок між показниками тісніший. Додатній коефіцієнт кореляції свідчить про пряmolінійний зв'язок між ознаками, а від'ємний – про зворотній.

За сучасних умов невизначеності та нестійкої економіки важливим для банківських установ є прогнозування змін зовнішнього середовища. Відтак, банку, що здійснює депозитне обслуговування, варто враховувати зміни факторів, які чинять вплив на результати його діяльності.

Серед факторів, котрі можуть впливати на обсяги депозитів фізичних осіб обрано наступні: обсяги кредитів, надані фізичним особам, середня заробітна плата працівників за місяць та обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг).

Метою кореляційного аналізу є встановлення тісноти зв'язку між досліджуваною функцією, тобто обсягами депозитів фізичним осіб, та змінними, тобто попередньо визначеними факторами [17].

Для проведення кореляційного аналізу доцільно сформувати вихідну базу даних, яка представляє собою сукупність статистичних показників банківської системи України станом на початок 2022 року і представлена у табл. 3.2.

А також, за допомогою даних, що наведені у табл. 3.2, побудувати кореляційну матрицю. Результати побудови, що отримані за допомогою програмного продукту Microsoft Office Excel 2016, представлені у табл. 3.3 [28].

Вихідна база для проведення кореляційного аналізу

Регіони	Депозити фізичних осіб, млн. грн	Кредити, надані фізичним особам, млн. грн	Середня заробітна плата працівників за місяць, грн	Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг), млн.грн
	Y	X ₁	X ₂	X ₃
1	2	3	4	5
Вінницька	25423	11410	12555	8230,3
Волинська	15268	9783	11735	4013,4
Дніпропетровська	121665	59616	14479	57556,0
Донецька	38139	11730	15480	36128,7
Житомирська	17543	7122	12123	4885,6
Закарпатська	11727	5930	12115	2632,9
Запорізька	46795	25436	14510	33431,3
Івано-Франківська	20034	10261	11827	10080,5
Київська, м. Київ	757797	663275	15152	12741,2
Кіровоградська	16522	7980	11658	4453,9
Луганська	10426	2250	12266	2484,9
Львівська	71974	38160	12936	13034,6
Миколаївська	20345	20360	14382	11749,3
Одеська	83420	39684	12960	8274,2
Полтавська	34567	14349	13412	25691,1
Рівненська	15060	6478	13358	6431,0
Сумська	18616	8744	12119	5698,5
Тернопільська	13771	7113	11455	2463,2
Харківська	76097	51541	12510	22167,7
Херсонська	16784	10483	11778	3725,5
Хмельницька	20805	10924	12352	7136,2
Черкаська	22453	11145	12311	8463,7
Чернівецька	9355	3842	11326	2306,3
Чернігівська	19208	6427	11853	3421,0

Під час проведення кореляційного аналізу за мету беруть встановлення тісноти зв'язку між досліджуваною функцією та змінними. Встановлення такої тісноти відбувається шляхом порівняння отриманих та представлених у матриці коефіцієнтів (табл. 3.3) та значень, що наведені у шкалі Чеддока (табл. 3.1).

Після співставлення зазначених значень, можна зробити деякі проміжні висновки.

Матриця коефіцієнтів кореляції

Показники	Y	X ₁	X ₂	X ₃
Y	1,000	-	-	-
X ₁	0,997	1,000	-	-
X ₂	0,499	0,465	1,000	-
X ₃	0,146	0,084	0,719	1,000

По-перше, між досліджуваною функцією Y – обсяги депозитів фізичних осіб та змінною X₁ – обсяги кредитів, наданих фізичним особам спостерігається дуже високий прямолінійний зв'язок (0,997).

По-друге, між обсягами депозитів фізичних осіб (Y) та середньою заробітною платою працівників за місяць (X₂) існує помірний прямолінійний зв'язок (0,499).

По-третє, з наведених у табл. 3.2 даних можна побачити, що між обсягами депозитів фізичних осіб (Y) та обсягами реалізованої промислової продукції (X₃) наявний слабкий прямолінійний зв'язок (0,146).

Для подальших досліджень доцільно виключити третю компоненту (X₃ – обсяги реалізованої промислової продукції (товарі, послуг)), через незначний прямолінійний зв'язок.

Отримані значення дають змогу стверджувати, що якщо змінна X₁ або X₂ збільшиться або зменшиться, то досліджувана функція Y також збільшиться або зменшиться, що свідчить про наявний прямолінійний зв'язок між даними показниками.

Наступним кроком в дослідженнях є прогноз значення Y при зміні X₁ та X₂. Спочатку варто відобразити за допомогою графіку відповідні співвідношення Y та X₁ (рис. 3.1.) і Y та X₂ (рис. 3.2.) із зображенням на графіках побудованої лінії тренду, розрахованих рівнянь лінії тренду та коефіцієнту детермінації R², що використовується для попередньої оцінки якості моделі і показує, наскільки вона адекватна.

Відповідно до рис. 3.1, на якому представлено співвідношення досліджуваної функції та змінної X_1 , рівняння лінії тренду має вигляд: $y = 0,8787x - 11\,553$, коефіцієнт детермінації R^2 становить 0,9931. Отримане значення показника детермінації свідчить про те, яка частина варіації Y – обсягів залучених депозитів фізичних осіб обумовлена варіацією X_1 – обсяги наданих кредитів фізичним особам. Отже, дана модель на 99% пояснює зміну функції Y від змінної X_1 .

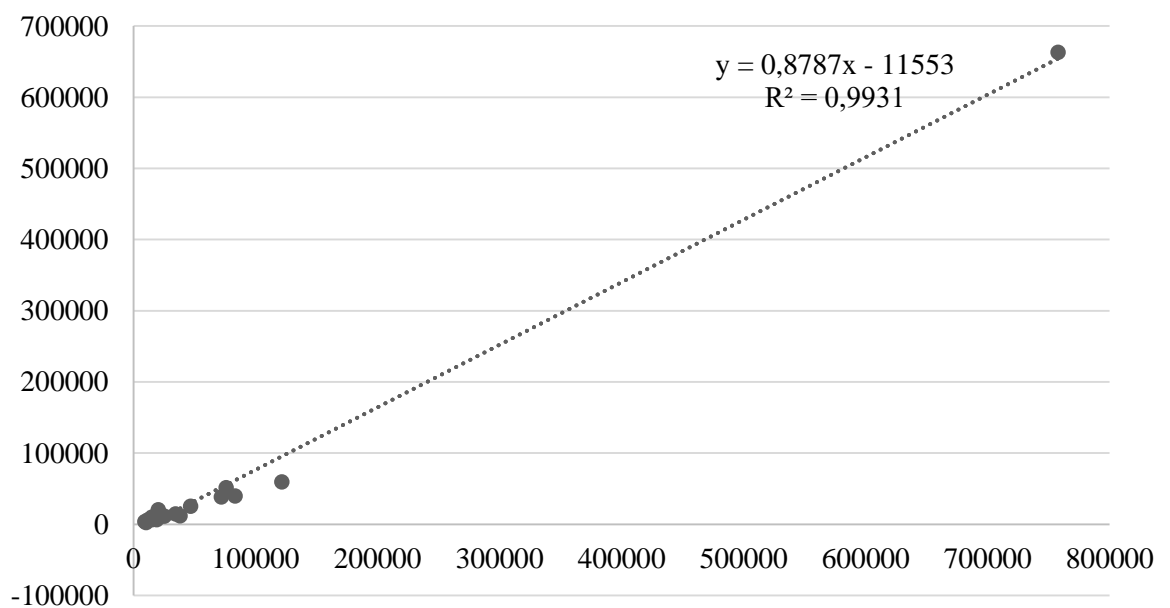

Рис. 3.1. Співвідношення зміни обсягів депозитів фізичних осіб від обсягів кредитів, що надані фізичним особам

На рис. 3.2. представлена лінія тренду, рівняння якої має вигляд: $y = 0,004x + 12\,528$. Коефіцієнт детермінації R^2 становить 0,2489 і показує, що створена модель приблизно на 25% пояснює зміну обсягів депозитів фізичних осіб від змін величини заробітної плати працівників за місяць.

За допомогою рівнянь ліній трендів, що зображені на рис. 3.1. та рис. 3.2. можна спрогнозувати зміну депозитів фізичних осіб (Y) при зменшенні обсягів кредитів, що надані фізичним особам (X_1) та середньомісячної заробітної плати працівників (X_2).

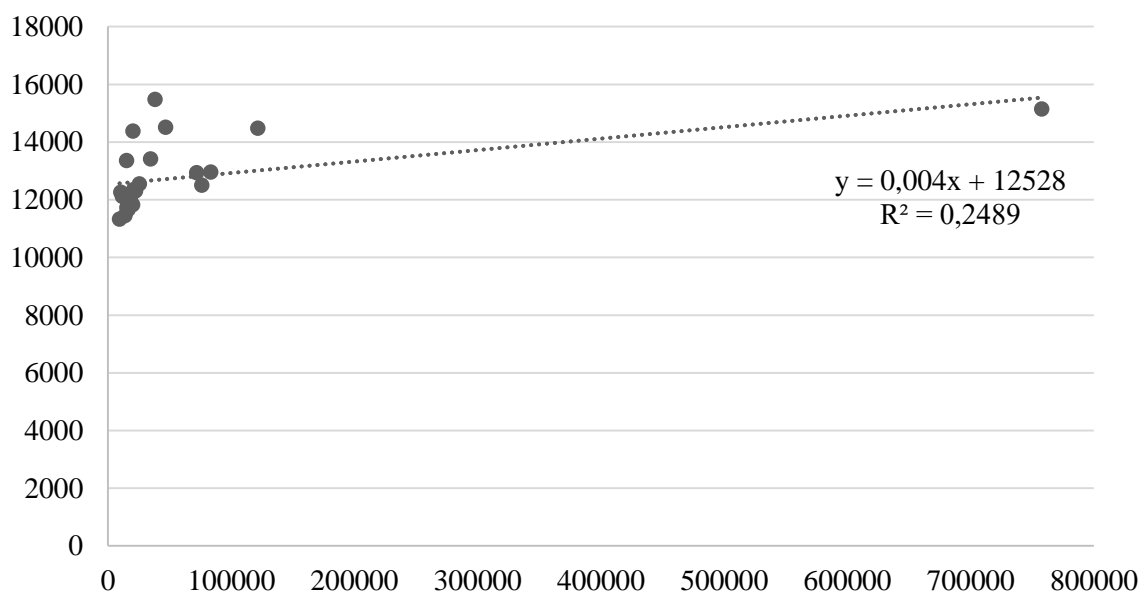

Рис. 3.2. Співвідношення зміни обсягів депозитів фізичних осіб від величина заробітної плати працівників за місяць

Результати прогнозування представлені у табл. 3.4 та табл. 3.5.

У табл. 3.4 представлені результати прогнозування зміни обсягів депозитів фізичних осіб від прогнозованого обсягу кредитів, наданих фізичним особам за умови, що прогнозовані обсяги кредитів будуть зменшені на 3000 млн. грн. Така цифра умовна та обрана на основі аналізу динаміки обсягів кредитів за останні найбільш економічно нестабільні періоди.

Дані з табл. 3.4 свідчать, що зменшення обсягів кредитів, наданих фізичним особам на 3000 млн. грн призводить до зменшення обсягів депозитів фізичних осіб за усіма областями. Відтак, найбільше зменшення спостерігається в Київській області та м. Київ – на 189 166,36 млн. грн (з 757 797 млн. грн до 568 630 млн. грн), а найменше – у Миколаївській області – на 16 643,77 млн. грн (з 20 345 млн. грн до 3 701 млн. грн).

Таким чином, зниження вартості кредитних ресурсів призводить до зниження вартості депозитів банку і навпаки. Тому прагнення банку до максимального задоволення потреб вкладників банку повинні бути обмежені майбутніми можливостями прибуткового розміщення залучених ресурсів під більш високий, порівняно з депозитами, відсоток.

Таблиця 3.4

Результати прогнозування зміни обсягів депозитів фізичних осіб від прогнозованого обсягу кредитів, наданих фізичним особам

Області	Депозити фізичних осіб, млн. грн	Прогнозований обсяг, млн. грн	Відхилення, млн. грн	Кредити, надані фізичним особам, млн. грн	Прогнозований обсяг, млн. грн	Відхилення, млн. грн
	Y	Y*		X1	X*	
1	2	3	4	5	6	7
Вінницька	25423,00	-4163,13	-29586,13	11410,00	8410,00	-3000,00
Волинська	15268,00	-5592,78	-20860,78	9783,00	6783,00	-3000,00
Дніпропетровська	121665,00	38195,48	-83469,52	59616,00	56616,00	-3000,00
Донецька	38139,00	-3881,95	-42020,95	11730,00	8730,00	-3000,00
Житомирська	17543,00	-7931,00	-25474,00	7122,00	4122,00	-3000,00
Закарпатська	11727,00	-8978,41	-20705,41	5930,00	2930,00	-3000,00
Запорізька	46795,00	8161,51	-38633,49	25436,00	22436,00	-3000,00
Івано-Франківська	20034,00	-5172,76	-25206,76	10261,00	7261,00	-3000,00
Київська та м. Київ	757797,00	568630,64	-189166,36	663275,00	660275,00	-3000,00
Кіровоградська	16522,00	-7177,07	-23699,07	7980,00	4980,00	-3000,00
Луганська	10426,00	-12212,03	-22638,03	2250,00	-750,00	-3000,00
Львівська	71974,00	19342,09	-52631,91	38160,00	35160,00	-3000,00
Миколаївська	20345,00	3701,23	-16643,77	20360,00	17360,00	-3000,00
Одеська	83420,00	20681,23	-62738,77	39684,00	36684,00	-3000,00
Полтавська	34567,00	-1580,63	-36147,63	14349,00	11349,00	-3000,00
Рівненська	15060,00	-8496,88	-23556,88	6478,00	3478,00	-3000,00
Сумська	18616,00	-6505,75	-25121,75	8744,00	5744,00	-3000,00
Тернопільська	13771,00	-7938,91	-21709,91	7113,00	4113,00	-3000,00

Продовження табл. 3.4

1	2	3	4	5	6	7
Харківська	76097,00	31099,98	-44997,02	51541,00	48541,00	-3000,00
Херсонська	16784,00	-4977,69	-21761,69	10483,00	7483,00	-3000,00
Хмельницька	20805,00	-4590,18	-25395,18	10924,00	7924,00	-3000,00
Черкаська	22453,00	-4395,99	-26848,99	11145,00	8145,00	-3000,00
Чернівецька	9355,00	-10813,13	-20168,13	3842,00	842,00	-3000,00
Чернігівська	19208,00	-8541,70	-27749,70	6427,00	3427,00	-3000,00
Середнє значення по області	62658,08	24035,92	-38622,16	43501,79	40501,79	-3000,00

Таблиця 3.5

Результати прогнозування зміни обсягів депозитів фізичних осіб від прогнозованої величини середньомісячної заробітної плати

Область	Депозити фізичних осіб, млн. грн	Прогнозований обсяг, млн. грн	Відхилення, млн. грн	Середньомісячна заробітна плата працівників, грн	Прогнозоване значення, грн	Відхилення, млн. грн
	Y1	Y*		X2	X*	
1	2	3	4	5	6	7
Вінницька	25423,00	12577,82	-12845,18	12554,96	12454,96	-100,00
Волинська	15268,00	12574,54	-2693,46	11734,55	11634,55	-100,00
Дніпропетровська	121665,00	12585,52	-109079,48	14479,10	14379,10	-100,00
Донецька	38139,00	12589,52	-25549,48	15479,84	15379,84	-100,00
Житомирська	17543,00	12576,09	-4966,91	12122,95	12022,95	-100,00
Закарпатська	11727,00	12576,06	849,06	12114,58	12014,58	-100,00

Продовження табл. 3.5

1	2	3	4	5	6	7
Запорізька	46795,00	12585,64	-34209,36	14509,81	14409,81	-100,00
Івано-Франківська	20034,00	12574,91	-7459,09	11827,38	11727,38	-100,00
Київська та м. Київ	757797,00	12588,21	-745208,79	15152,49	15052,49	-100,00
Кіровоградська	16522,00	12574,23	-3947,77	11657,64	11557,64	-100,00
Луганська	10426,00	12576,66	2150,66	12265,96	12165,96	-100,00
Львівська	71974,00	12579,34	-59394,66	12935,68	12835,68	-100,00
Миколаївська	20345,00	12585,13	-7759,87	14381,83	14281,83	-100,00
Одеська	83420,00	12579,44	-70840,56	12960,13	12860,13	-100,00
Полтавська	34567,00	12581,25	-21985,75	13411,53	13311,53	-100,00
Рівненська	15060,00	12581,03	-2478,97	13357,95	13257,95	-100,00
Сумська	18616,00	12576,08	-6039,92	12118,90	12018,90	-100,00
Тернопільська	13771,00	12573,42	-1197,58	11455,10	11355,10	-100,00
Харківська	76097,00	12577,64	-63519,36	12509,73	12409,73	-100,00
Херсонська	16784,00	12574,71	-4209,29	11778,23	11678,23	-100,00
Хмельницька	20805,00	12577,01	-8227,99	12352,20	12252,20	-100,00
Черкаська	22453,00	12576,84	-9876,16	12310,69	12210,69	-100,00
Чернівецька	9355,00	12572,90	3217,90	11325,61	11225,61	-100,00
Чернігівська	19208,00	12575,01	-6632,99	11852,67	11752,67	-100,00
Середнє значення по області	62658,08	12578,71	-50079,38	12777,06	12677,06	-100,00

У табл. 3.5 представлена зміна обсягів депозитів фізичних осіб від зменшення величини середньомісячної заробітної плати на 100 грн. Таке зменшення, відповідно, супроводжується аналогічними зниженнями в обсягах депозитів фізичних осіб за усіма областями України, окрім Чернівецької, за якою спостерігається збільшення обсягів депозитів з 9 355 млн. грн до 12 573 млн. грн, тобто на 3 218 млн. грн, Луганської – збільшення обсягів депозитів на 2 150 млн. грн та Закарпатської – збільшення обсягів депозитів на 849 млн. грн. Найбільше зниження в обсягах депозитів фізичних осіб спостерігається в Київській області та м. Київ – на 745 209 млн. грн (з 757 797 млн. грн до 12 588 млн. грн).

Не зважаючи на те, що коефіцієнти кореляції та детермінації між функцією Y та змінною X_1 за своїми значеннями більші, ніж між функцією Y та змінною X_2 , з розрахунку прогнозованого значення обсягу депозитів фізичних осіб видно, що досліджувана функція Y під впливом зміни X_2 змінюється більше, аніж під впливом зміни X_1 . Так, наприклад, при зниженні значень X_1 на 3 млн. грн Y зменшується в середньому на 38 622 млн. грн, а при зниженні значень X_2 на 100 грн – в середньому на 50 079 млн. грн. Такий результат можна пояснити значною різницею між значеннями змінних X_1 та X_2 , а, отже, результати проведеного дослідження можна вважати доцільними.

Станом на початок 2022 року мережа відділень АТ «Ощадбанк» становить 1580 установ по всій території України. Якщо розглянути окремо Луганську область, де знаходиться відділення АТ «Ощадбанк» у якому відбувалося проходження переддипломної практики, то з табл. 3.4 видно, що умовне зниження обсягів кредитів, наданих фізичним особам, на 3000 млн. грн призводить до зниження обсягів депозитів фізичних осіб на 22 638 млн. грн, а зниження середньомісячної заробітної плати працівників на 100 грн тягне за собою, навпаки, збільшення обсягів депозитів фізичних осіб на 2 151 млн. грн. за регіоном.

Здійснений кореляційний аналіз та прогнозування обсягів депозитів фізичних осіб дає змогу стверджувати, що між Y , тобто обсягами депозитів

фізичних осіб та змінними X_1 (обсяги кредитів, наданих фізичним особами) і X_2 (середньомісячна заробітна плата працівників) існує прямолінійна залежність.

Отримані результати свідчать про прямий зв'язок між обсягами депозитів фізичних осіб та величиною середньомісячної заробітної плати, а тому можна стверджувати, що зі зростанням заробітної плати працівників на території України, буде зростати попит на депозитні послуги банків та, відповідно, збільшуватимуться обсяги вкладень, що сприятиме формуванню сталого інвестиційного потенціалу усієї банківської системи. Використання даного аналізу дає змогу визначати вплив факторів на досліджувану функцію та здійснювати прогнозування майбутніх результатів діяльності банків взагалі та кожного окремо.

3.2. Удосконалення депозитної діяльності банку

Депозитні послуги займають вагоме місце серед величезного спектру різноманітних послуг, що надаються банками України. Задля ефективного функціонування ринку банківських депозитних послуг необхідні відповідні зовнішні умови на рівні централізованого захисту вкладних коштів, а також правильної депозитної стратегії на рівні окремого банку.

Для задоволення клієнтів під час отримання депозитних послуг, банкам варто докладати більше зусиль для здійснення якісного обслуговування своїх клієнтів завдяки удосконаленню порядку проведення відповідних процедур з надання депозиту. Цьому сприятиме створення моделі процесу організації надання депозитної послуги, яка дає змогу скоротити час та зусилля співробітників банку, зменшити витрати на ведення та обслуговування вкладних рахунків, збільшити доходи від проведення депозитних операцій та збільшити шанси з розширення клієнтської бази банку шляхом більшого задоволення потреб клієнтів.

Для побудови моделі організації надання депозитної послуги в банку

обрано і використано метод структурно-функціонального моделювання за стандартом IDEF0 в програмному продукті Bizagi Modeler. Вибір даного стандарту пояснюється можливістю опису етапів модельованого процесу та представлення алгоритму за допомогою діаграми, яка наочно показує послідовність дій при обслуговуванні банком депозитних рахунків.

Для моделювання обраного процесу необхідним є створення початкових діаграм – A-0 і A0 (рис. 3.3., 3.4.), які характеризують систему організації депозитного обслуговування та механізм відкриття депозитного рахунку з мінімальним ступенем деталізації.

Процес депозитного обслуговування, що представлений на рис. 3.3., включає процедуру прийняття документів та коштів вкладника представником банку, котрий діє на підставі нормативно-правових актів та внутрішніх положень банку з подальшим оформленням відповідно до чинного законодавства України.

Рис. 3.3. Контексна (A-0) діаграма моделі, яка у загальному вигляді описує організацію процесу надання депозитної послуги в банку

Як видно з рис. 3.3. дана модель визначає:

по-перше, найбільш важливі входи системи – документи і кошти

вкладників;

по-друге, керування системи – депозитна політика банку, Інструкція з обліку вкладних (депозитних) операцій із фінансовими інструментами в банках України [12], Інструкція про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків – резидентів і нерезидентів [13], наказ банку та його внутрішні положення;

по-третє, суб'єктів та механізми забезпечення функціонування системи – відділ депозитних послуг, контролер, касир;

по-четверте, вихід системи – грошові кошти клієнтів, тобто формування ресурсів банку та задоволення потреб клієнтів.

Наступним кроком в процесі моделювання є зображення декомпозиційної (A0) діаграми першого рівня, що представлена на рис. 3.4.

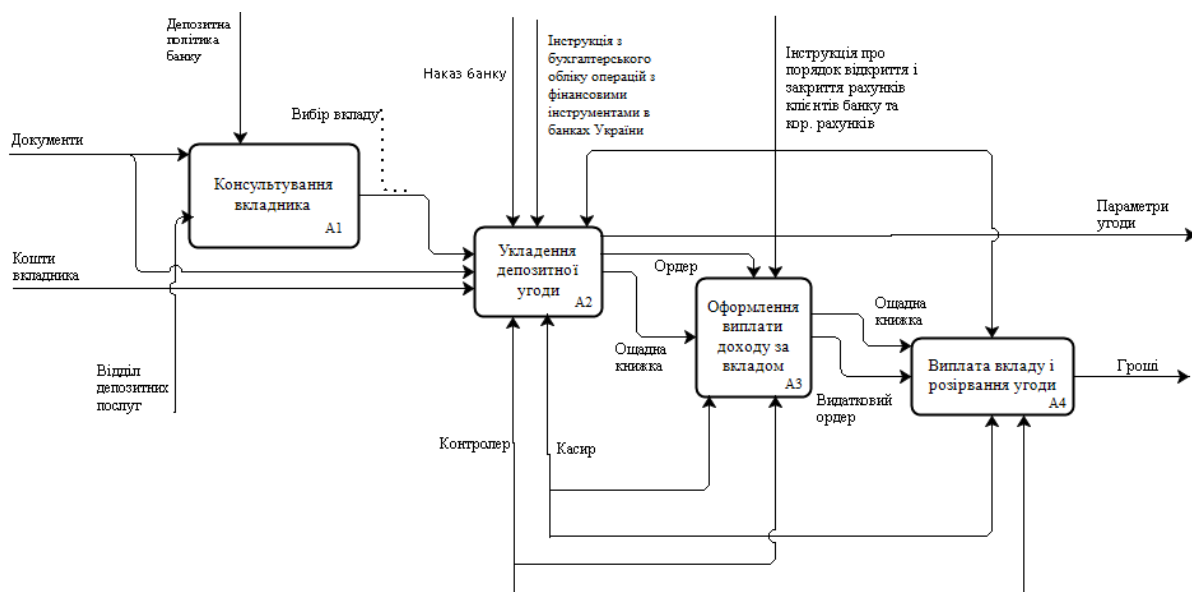

Рис. 3.4. Декомпозиційна (A0) діаграма першого рівня, що висвітлює основні етапи процесу надання депозитної послуги в банку

Наведена на рис. 3.4. модель більш детально описує порядок оформлення операцій з депозитними вкладами. Процес депозитного обслуговування включає чотири пов'язані між собою етапи, які не можуть бути виконані в

різному порядку:

початкова консультація вкладника стосовно наявних депозитних програм;
укладання угоди і відкриття рахунків за депозитними вкладками;
нарахування і виплата відсотків за депозитними вкладками;
видача депозитного вкладу та розірвання угоди.

Кожен з наявних етапів, відповідно, має свої внутрішні етапи, завдяки яким відбувається весь процес надання депозитної послуги.

Представник банку при попередньому зверненні клієнта консультує його стосовно наявних депозитних програм, оговорює мінімальну суму вкладу та умови обраного депозиту.

На наступному етапі відбувається укладання угоди і відкриття рахунків за депозитними вкладками. Модель цього процесу представлена декомпозиційною діаграмою A1 на рис. 3.5.

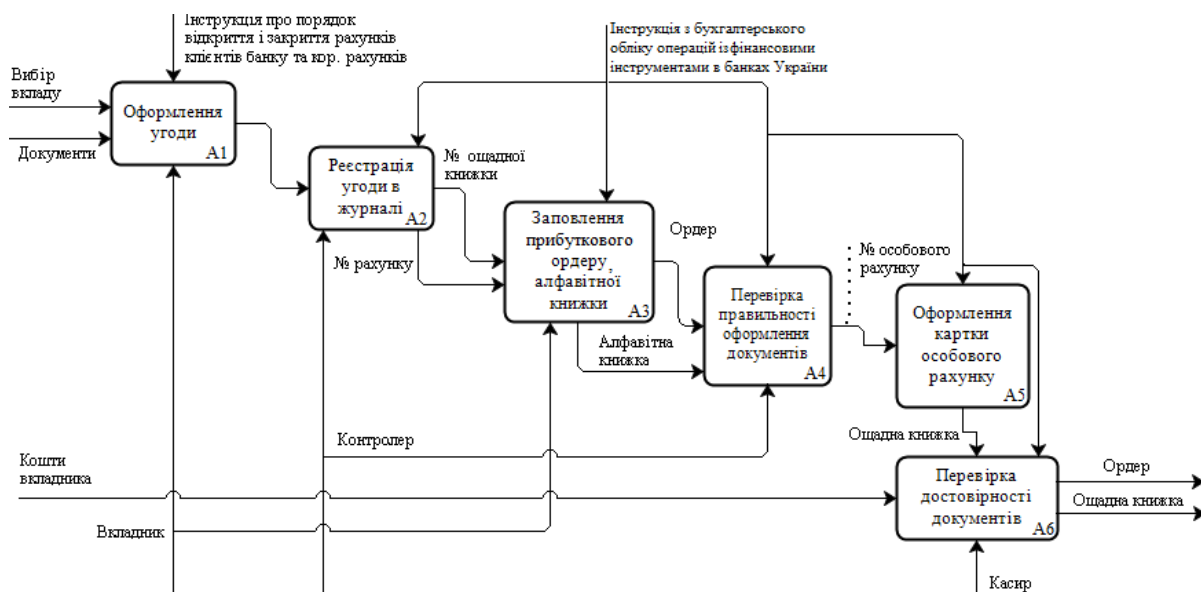

Рис. 3.5. Декомпозиційна (A1) діаграма другого рівня, яка зображує порядок укладання депозитної угоди і відкриття депозитних рахунків

З рис. 3.5 видно, що операції з депозитним вкладками проводяться на основі двосторонньої угоди, яка укладається між вкладником і установою банку. Відповідний депозитний договір оформляється у двох примірниках.

Працівник банку проводить реєстрацію договору в книзі (журналі) реєстрації договорів, фіксує дату, номер договору і номер депозитного рахунку. Зазначений договір укладається обома сторонами і скріплюється печаткою банку. Перший примірник угоди разом із щоденною звітністю передають у бухгалтерію наступного контролю, другий – видають вкладнику.

Депозитна угода повинна бути оформлена відповідно до чинного законодавства України із зазначенням таких реквізитів:

- назва банку і його повна адреса;
- прізвище, ім'я, по батькові керуючого;
- прізвище, ім'я, по батькові вкладника, його адреса, номер телефону;
- паспортні дані;
- дата укладення угоди;
- номер ощадної книжки (пластикової картки) та номер рахунку;
- сума цифрами і літерами, яка вноситься готівкою;
- відсоткова ставка за користування депозитом;
- відповідальність сторін;
- підписи вкладника та керуючого відділенням банку;
- гербова печатка установи банку.

Депозитні рахунки можуть відкриватись як в національній, так і в іноземній валютах. Також банки працюють з одним із різновидів депозитних рахунків – дилінгові депозитні рахунки. Під час відкриття таких рахунків вкладник розміщує власні кошти в національній валюті – гривні, а використовуючи котирування основних іноземних валют (долар США, німецька марка, британський фунт стерлінгів), за власним бажанням може змінити валюту депозитного рахунку. Додатковий дохід при цьому може бути отриманий за рахунок різних відсоткових ставок і курсових різниць [19, с. 127].

Коли депозитна угода укладена, співробітник банку пропонує клієнту заповнити алфавітну картку та прибутковий ордер. Після оформлення клієнт передає документи контролеру, який перевіряє правильність та повноту оформлення, присвоює номер особовому рахунку клієнта і записує його в

алфавітну картку та прибутковий ордер. Далі контролер здійснює заповнення картки особового рахунку та ощадної книжки відповідно до установленого порядку. Останнім етапом є засвідчення правильності записів підписом контролера та проставлення зразку підпису клієнта на картці особового рахунку.

Наступним кроком в моделюванні процесу є представлення декомпозиції третього етапу процесу надання депозитної послуги – оформлення виплати відсотків за вкладом (рис. 3.6.).

З рис. 3.6. можна визначити, що контроль за виконанням умов депозитної угоди здійснює контролер відповідно журналу реєстрації депозитних угод.

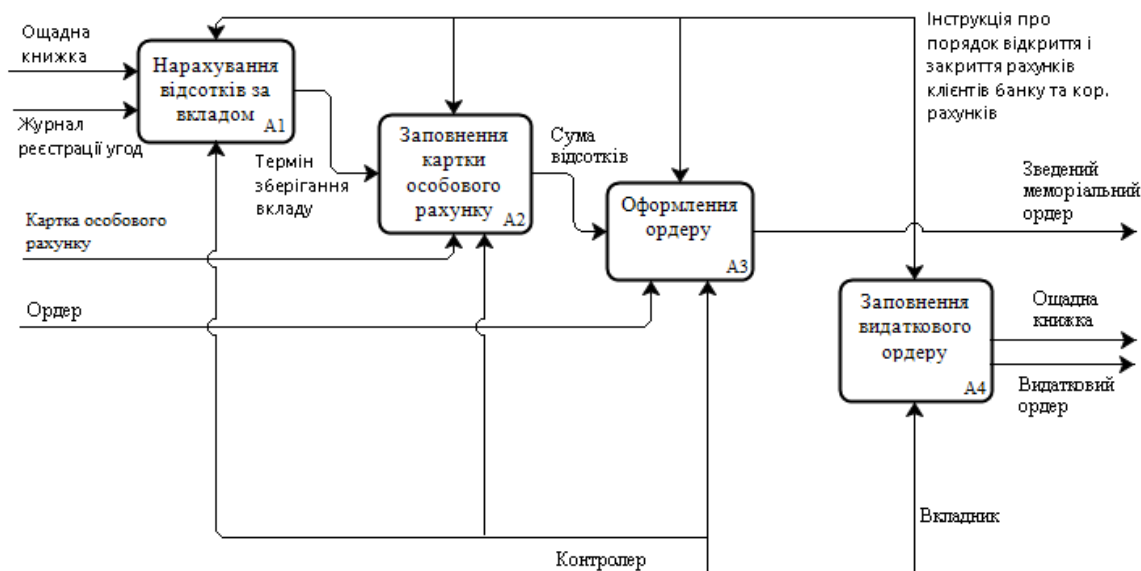

Рис. 3.6. Алгоритм оформлення документів на виплату доходів за депозитом

Відсоткова ставка має важливе значення під час залучення коштів на депозит, оскільки вкладник має за мету примноження своїх прибутків, що є вагомим стимулом з активізації банківських внесків. Банки самостійно встановлюють відсоткові ставки за вкладними (депозитними) операціями на основі облікової ставки НБУ, стану грошового ринку, депозитної політики банку, розміру вкладу та терміну.

Нарахування відсотків за строковими вкладками здійснюється банком щомісячно [32] з використанням схем нарахування простих і складних відсотків.

При нарахуванні і виплаті відсотків за депозитними вкладками у картці особового рахунку нарахована сума відсотків за вкладом приводиться у відповідних графах (проценти нараховано і відраховано, приходу і видатку) [40]. Також у картці зазначається, за які місяці зберігання виплачуються відсотки. На суму нарахованих відсотків контролер виписує ордер на зарахування і пропонує вкладнику заповнити видатковий касовий ордер.

Співробітнику банку варто заздалегідь обговорити з клієнтом наступне: якщо вклад, прийнятий з умовою виплати доходу в кінці терміну зберігання, виплачено раніше строку, то відсотки за останній неповний місяць не виплачуються. І також якщо по закінченню терміну угоди вклад все ще зберігається в банку, то нарахування відсотків за ним не проводять.

По завершенню операційного дня банку на загальну суму виплачених відсотків за день по депозитним вкладкам контролер виписує зведений меморіальний ордер.

На рис. 3.7. представлено завершальний етап процесу – виплата суми депозитного вкладу та закінчення дії депозитної угоди.

По закінченню строку дії депозитного договору, клієнт повинен прийти до установи банку з ощадною книжкою. Контролер здійснює відповідні пошуки особового рахунку вкладника, перевіряє відповідність записів в ощадній книжці із записами в особовому рахунку, робить остаточний запис в картці особового рахунку (вказує дату операції, в першому вільному рядку записує суму відсотків, що нараховані до кінця року).

Після цього контролер надає вкладнику для заповнення видатковий ордер на суму вкладу разом з відсотками. На основі даного ордеру працівник банку закриває особовий рахунок і робить відповідні записи, що рахунок закрито, ставить дату, штамп і підпис.

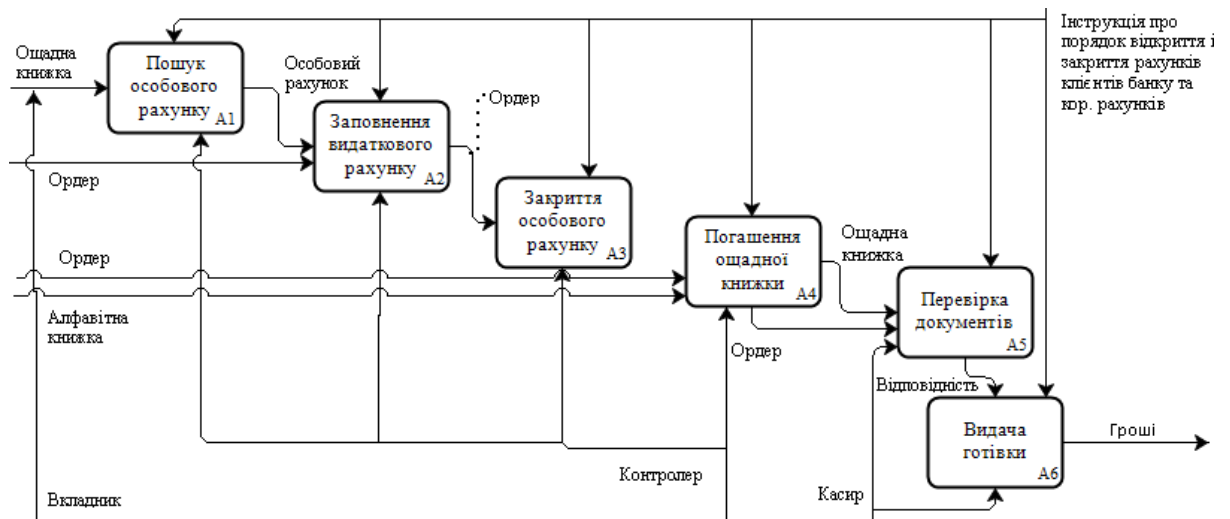

Рис. 3.7. Порядок оформлення документів на видачу депозиту

На рис. 3.7. видно, що завершальний етап – видача вкладнику суми депозиту та нараховані за ним відсотки. Банк сплачує клієнту кошти: у національній валюті, якщо надходження коштів на депозит було у національній валюті або у банківських металах, якщо вкладний рахунок був відкритий у металах (в окремих випадках, зазначених у договорі, виплата проводиться у національній валюті).

Отже, на основі програмного продукту Bizagi Modeler розроблено модель організації надання депозитної послуги в банку з максимальною деталізацією.

Дана модель може використовуватись під час вирішення таких проблем як: швидкість процедури надання банківського вкладу, оптимізація кількості працівників банку, які приймають участь в організації надання депозитної послуги, виявлення недоліків системи. Вона дає змогу структурувати процес надання депозитної послуги в банку, зменшити або запобігти можливим ризикам, притаманним даним операціям, спростити порядок та час оформлення депозитного вкладу, а також передбачити та представити можливі наслідки під час змін в етапах.

Таким чином, з метою удосконалення організації надання депозитних послуг у банку були надані наступні рекомендації.

На основі проведеного кореляційного аналізу визначено, що найбільший вплив на обсяги вкладів фізичних осіб мають такі фактори як обсяги кредитів, наданих фізичним особам та середньомісячна заробітна плата працівників. А також здійснено розрахунок зміни прогнозованого значення обсягу депозитів фізичних осіб від прогнозованого обсягу кредитів та середньомісячної заробітної плати працівників. Такий вид дослідження може використовуватись для прогнозування обсягів залучених ресурсів як за областями країни, що досліджено, так і на рівні окремого банку.

Також з використанням програмного продукту Bizagi Modeler розроблено модель організації надання депозитної послуги в банку, що дає змогу побачити опис даного процесу з максимальної деталізацією. Така модель допоможе банкам покращити якість обслуговування своїх вкладників, виявити та усунути недоліки організації даного процесу, що сприятиме залученню більшої кількості клієнтів банку.

За умов стрімкого розвитку технологій, які змінюють усі сфери життєдіяльності, банки повинні постійно вдосконалюватись. Насамперед, це стосується їхньої депозитної діяльності, яка є основою для формування ресурсної бази банку та здійснення активних операцій.

Саме тому, вважаю за доцільне виділити та додати до попередньо наведених рекомендацій основні напрямки підвищення ефективності депозитної діяльності вітчизняних банків.

По-перше, варто удосконалити систему регулювання захисту коштів фізичних осіб і включити до неї вклади суб'єктів господарської діяльності. Такі зміни дозволять збільшити довіру вкладників до банку, оскільки з'явиться більша впевненість в тому, що всі умови договору будуть дотримані.

По-друге, банкам варто створити кращу систему доступності та правдивості інформації щодо ліквідності, платоспроможності, прибутковості і рентабельності своєї діяльності. Вирішення цього питання дозволить повернути довіру клієнтів до банків і покращити взаємодію між банком і клієнтом.

По-третє, на основі тенденцій ринку банківських послуг та технологічного розвитку, банкам варто впроваджувати заходи з покращення якості обслуговування, підвищення зацікавленості клієнтів у розміщенні власних коштів на депозити, шляхом випуску кращих депозитних продуктів, створення більш привабливих програм вкладів.

Також, систематична робота банків над удосконаленням власної ділової репутації призведе до збільшення вкладних ресурсів у банках України.

ВИСНОВКИ

В сучасних політичних та економічних умовах, в яких знаходиться Україна, особливо актуальним питанням є залучення коштів банками для ефективного розвитку економіки країни. Саме тому, дана дипломна робота присвячена організації надання депозитних послуг у банку та шляхам її вдосконалення.

Отримано науково-обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують важливе наукове завдання: розробку науково-методичних підходів і практичних рекомендацій спрямованих на вдосконалення організації надання депозитних послуг у банку.

При дослідженні теоретичних аспектів організації надання депозитних послуг у банку, представлено чітке визначення сутності понять «депозитні операції» та «депозит», що визначені за результатами аналітичного опрацювання фахових джерел із урахуванням особливостей сучасної банківської діяльності, узагальнено й доповнено класифікаційні характеристики депозитів, виділено основні принципи залучення депозитних ресурсів, а також досліджено нормативно-правове забезпечення надання депозитних послуг.

Після дослідження теоретичних аспектів за темою дослідження надано аналітичну характеристику діяльності банку. Відтак, в результаті проведеного аналізу фінансового стану банку, на прикладі АТ «Ощадбанк» встановлено, що банківська установа якісно здійснює свою діяльність, про що свідчать її високі фінансові показники.

Дослідження активів банку засвідчили, що найбільшу питому вагу серед статей активу банку протягом 5 років займають кредити та заборгованість клієнтів (31,06% у 2020 р.). Наступними за часткою в активах є: цінні папери в портфелі банку на продаж та до погашення. Загальна сума активів банку мала спадну тенденцію протягом 5 років і у 2020 році становила 242 213 057 тис. грн, що менше за попередній рік на 10,13%.

Аналіз динаміки активів банку за групами протягом 2016 – 2020 років показав, що високоліквідні активи мали зростаючу тенденцію, а у 2020 році зменшились на 19,1% або на 15 706 220 тис. грн. Питома вага високоліквідних активів у загальних активах також зростала в аналогічні періоди та станом на кінець 2020 року становила 27,61%, що відповідає нормативному значенню (не менше 15%). Частка високоліквідних активів в робочих активах повинна становити мінімум 20% і у 2016 році вона дорівнювала 22,73%, а у 2020 році – 31,5%, що є показником того, що банк покращив свою ліквідність через можливе збільшення попиту на грошові кошти клієнтів та необхідністю покращення показника достатності банку.

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності балансу банку є невід’ємною частиною аналізу активів банку. Значення коефіцієнта миттєвої ліквідності зменшувалось починаючи з 2017 року. У 2019 році воно збільшилось на 0,47% порівняно з 2018 роком і складало 44,79%, а у 2020 році показник знову зменшився і становив 36,92%, що відповідає рекомендованому значенню ($\geq 20\%$). На основі цього та інших коефіцієнтів, які були наведені в роботі, можна стверджувати, що АТ «Ощадбанк» дотримувався вимог НБУ щодо ліквідності та мав здатність погашати усі свої вимоги за зобов’язаннями.

Аналіз структури і динаміки пасивів банку показав, що основну частку в структурі пасивів АТ «Ощадбанк» займають зобов’язання – 90,21% у 2020 році, що більше за 2016 рік на 3,7%, а частка капіталу зменшилась на цю величину і складала 9,8%. У період 2018-2019 років можна побачити нарощення загальної суми пасивів з 211 601 213 тис. грн у 2018 році до 230 088 548 тис. грн у 2019, тобто збільшення на 8,74%. А станом на кінець 2020 року пасиви банку знову зменшились на 4 173 823 тис. грн і становили 225 914 725 тис. грн. Таке зменшення пов’язане зі зменшенням капіталу банку та збільшенням частки зобов’язань в пасивах.

Дослідження структури зобов’язань показало, що найбільшу питому вагу серед зобов’язань АТ «Ощадбанк» протягом досліджуваних років займають кошти клієнтів банку – 89,26% у 2019 році та 88,51% у 2020 році. Наступними є

інші залучені кошти частка яких знизилась за 2016-2020 роки з 17,21% у 2016 році до 3,89% у 2020 році. Як і питома вага залучених коштів, частка коштів банків в структурі зобов'язань також мала знижувальну тенденцію і у 2020 році становила 1,5%, що менше за 2016 рік на 2,65%. Також банк отримував кошти від НБУ у 2016 році та 2020 році, частка яких відповідно складала 2,47% та 3,56%

Отримані в ході дослідження показники капітальної стійкості дали змогу оцінити її як задовільну, про що свідчать значення коефіцієнтів, які знаходяться в межах норми.

Діяльність банку була прибутковою протягом досліджуваних років, що свідчать його фінансові результати. Чиста процентна маржа, котра розкриває рівень дохідності активів від процентної різниці також мала позитивну тенденцію і у 2020 році становила 4,74%, що є задовільним, оскільки значення знаходиться в оптимальних межах. Чистий спред збільшувався протягом 2016-2020 років і відповідало нормативному значенню. Даний показник характеризує ефективність виконання банком функцій посередника між вкладниками та позичальниками, а також рівень конкуренції на ринку.

АТ «Ощадбанк займає лідируючі позиції та одним з його пріоритетних напрямів діяльності є саме депозитна діяльність. Депозитні продукти, що пропонуються для клієнтів банку, як фізичних, так і юридичних, дозволяють оформлювати строкові депозити і депозити на вимогу у національній та іноземній валютах. За суб'єктами залучення грошових ресурсів АТ «Ощадбанк» депозити фізичних осіб перевищують вклади юридичних осіб.

Клієнтська база банку розширюється, з'являються нові програми та послуги для залучення вкладників банку, тому для удосконалення організації надання депозитних послуг досліджено тісноту зв'язку між обсягами депозитів фізичних осіб по регіонах України та такими факторами, як: обсяги кредитів, наданих фізичним особам, середньомісячна плата працівників, обсяг реалізованої промислової продукції (товарі, послуг). У результаті дослідження виявлено, що найбільший вплив на обсяги депозитів мають надані кредити та

зарплата працівників. Відповідно до цього здійснено прогноз майбутніх показників обсягів депозитів відповідно до можливих прогнозованих змін за отриманими факторами впливу. Такий аналіз дає змогу застосовувати його як для дослідження змін обсягів депозитів банків за регіонами, так для прогнозування обсягів депозитів для окремого банку або банківської системи в цілому.

Представлена модель організації процесу надання депозитної послуги у банку, яка створена за допомогою програмного продукту Bizagi Modeler. Дана модель допоможе структурувати цей процес, запобігти або зменшити можливі ризики під час надання депозитних послуг, виявити недоліки системи, спростити порядок оформлення надання вкладів, зменшити витрати на ведення та обслуговування депозитних рахунків клієнтів.

Банкам варто спрямовувати власні зусилля на покращення надання депозитних послуг за такими напрямками як: удосконалення системи регулювання захисту коштів вкладників, створення системи доступної та правдивої інформації про діяльність банку, дослідження тенденцій на ринку депозитних послуг та впровадження нових депозитних продуктів, покращення якості обслуговування своїх клієнтів, удосконалення власної ділової репутації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аванесова Н.Е. Особливості управління депозитними операціями у банку / Н. Е. Аванесова, К. М. Івашкіна // Молодий вчений. – 2016. – № 1 (28). Ч. 1. – С. 8 - 11.
2. Алексеєнко М. Д. Банківські депозити: проблематика систематизації / М. Д. Алексеєнко // Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально орієнтованій системі управління підприємством: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. Частина 1 (м. Полтава, 23 квітня 2019 року). – Полтава. – 2019. – 416 с.
3. Алексеєнко М. Д., Денисенко А. В. Систематизація та удосконалення класифікації банківських депозитів / М. Д. Алексеєнко, А. В. Денисенко // Фінанси, облік і аудит. – 2018. – С. 7 – 19.
4. Андрушків Т. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення / Т. Андрушків // Українська наука: минуле сучасне, майбутнє. – 2012. – №. 17. – С. 3-13.
5. Афонікова А. П. Облік та аналіз депозитних операцій банку: автореф. дип. роб. на здобуття освітн. ступеня «магістр»: спец. 071 «Облік і оподаткування» / А. П. Афонікова // ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2020. – 13 с.
6. Бартош О. М. Депозити фізичних осіб: проблеми сьогодення / О. М. Бартош // Ефективна економіка. – 2017. – №5. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5599>
7. Бідюк П. І. Моделі і методи прикладної статистики: навч. посіб. / П. І. Бідюк, Л. О. Коршевніюк, Н. В. Кузнєцова. – НТУУ «КПІ», 2014. – 722 с.
8. Васюренко О. В. Банківський менеджмент: навч. посібник / О.В. Васюренко. – К.: Видавничий центр «Академія», 2013. – 320 с.

9. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р., із змінами, внесеними 12.01.2022 р. № 436-IV – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

10. Демчук Н. І. Банківські операції: навч. посіб./ Н.І.Демчук, О.В. Довгаль, Ю.П.Владика. – Дніпро: Пороги, 2017. – 461 с.

11. Діденко І.В. Методичні засади оцінювання і прогнозування кон'юнктури депозитного ринку України: дис. канд. екон. наук: 08.00.08 — Гроші, фінанси і кредит / І.В. Діденко. – Сумський державний університет. – 2017. – 281 с.

12. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках: затверджена Постановою Правління НБУ від 21.02.2018 р. №v0014500-18, із змінами, внесеними 13.01.2021 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014500-18#Text>

13. Інструкція про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків – резидентів і нерезидентів: затверджена Постановою Правління НБУ від 03.12.2003 р. № z1172-03 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03#Text>

14. Катан Л. І. Банківська система: навч. посібник / Л. І. Катан та ін.; за ред. І. М. Мазур. – Дніпро: Пороги, 2017. – 444 с.

15. Квасницька Р. С., Антонюк О. В. Сучасний інструментарій реалізації депозитної політики банків України. Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі: тези доп. II Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 4-5 лютого 2021 р.). – Дніпро, 2021. – С. 436-438.

16. Клімова А. О. Депозитні операції банків України / А. О. Клімова // Науковий вісник ТДАУ ім. Дмитра Моторного. – 2019. – №166. – С. 165-170

17. Конєв Д.В. Моделювання та прогнозування фінансово-економічних процесів перехідного періоду / Конєв Д.В. // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». – 2017 – № 7 (29) – С. 83-87 .

18. Конституція України: затверджена Законом України від 28.06.1996 р., із змінами, внесеними 03.09.2019 р. № 254к/96-ВР – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
19. Корнєєв Ю. В. Діяльність ринку банківських послуг в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду / Ю. В. Корнєєв // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2017. – № 3. – С. 124-129.
20. Косова Т. Д. Аналіз банківської діяльності: навч. посібник / Т. Д. Косова. – К.: Центр учбової літератури. – 2018. – 485 с.
21. Кочетигова Т.В. Пяничук Д.О. Економічна сутність та необхідність формування фінансових ресурсів комерційного банку / Т.В. Кочетигова, Д.О. Пяничук / Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 16. – С. 726-729
22. Кучерук І. В. Депозитні операції комерційних банків України, їхня організація та депозитна політика / І. В. Кучерук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – № 12. – С. 93-97.
23. Лачкова В. М., Лачкова Л. І., Шевчук І. Л. Фінансовий менеджмент у банку: навч. посібник / В. М. Лачкова, Л. І. Лачкова, І. Л. Шевчук. – Харків: Видавець Іванченко І. С., 2017. – 180 с.
24. Литвин Н. Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ): підручник. / Н. Б. Литвин – 2-ге вид., доп. і перероб. – Київ: Центр учбової літератури. – 2017. – 676 с.
25. Литовченко О. Ю. Теоретичні підходи до визначення сутності управління депозитними операціями банку / О. Ю. Литовченко, Н. І. Лихольот. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2011/Economics/1_86794.doc.htm.
26. Мулик Т. О. Аналіз депозитних операцій банків: стан, проблеми та шляхи вдосконалення / Т. О. Мулик // Modern Economics. – Миколаїв. – 2021. – №28. – С. 75-84

27. Офіційний сайт АТ «Ощадбанк». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist>

28. Офіційний сайт Державної служби статистики. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

29. Офіційний сайт Національного Банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>

30. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами: затверджене Постановою Правління НБУ №z1172-03 від 03.12.2003 р., із змінами, внесеними 01.07.2021 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03#Text>

31. Потапенко А. Ю., Лучик Д. В. Правова природа договору банківського вкладу / А. Ю. Потапенко, Д. В. Лучик // Актуальні проблеми правового регулювання в Україні та країнах ближнього зарубіжжя. Матеріали XI міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 28 грудня 2021 року). – Львів. Видавництво «Растр-7». – 2021. – С. 248-250

32. Правила бухгалтерського обліку процентних та комісійних доходів та витрат банків: затверджені Постановою Правління НБУ №v0017500-18 від 27.02.2018 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0017500-18#Text>

33. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р., із змінами, внесеними 17.04.2022 р. № 2121-III – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

34. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 01.04.2022 р. №2180-IX – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2180-20#Text>

35. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р., із змінами, внесеними 07.05.2022 р. №679-XIV – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>

36. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні: Закон України від 05.04.2001 р., із змінами, внесеними 13.02.2022 р. №2346-III – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text>

37. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р., із змінами, внесеними 13.04.2022 р. №3480-IV – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

38. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 р., із змінами, внесеними 13.04.2022 р. №4452-VI – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>

39. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг від 12.07.2001 р., із змінами, внесеними 11.02.2022 р. №2664-III – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>

40. Радченко Н.Г. Методичні підходи до оцінки ефективності депозитної політики банку / Радченко Н.Г. // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. – 2014. – №3 (27) – С. 161-166.

41. Рац О. М., Тисячна Ю. С. Дослідження конкурентних переваг банків на депозитному ринку України / О. М. Рац, Ю. С. Тисячна // Проблеми економіки. – 2014. – №4. – С. 388-394

42. Січевлюк В. А. Банківське право України (курс лекцій): навчальний посібник / В. А. Січевлюк. – К.:УІРФР. – 2015. – 524 с.

43. Станіславчук Н. О. Аналіз банківської діяльності: навч. посібник / Н. О. Станіславчук. – Умань: Візаві. – 2018. – 191 с.

44. Тисячна Ю. С. Формування депозитної стратегії банку з урахуванням стадії розвитку депозитних продуктів / Ю. С. Тисячна // Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія і практика: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Дніпро. – 2021. – С. 60-64

45. Хоцяновська У. П., Шушкова Ю. В. Нормативно – правове забезпечення провадження депозитної діяльності в Україні / У. П. Хоцяновська,

Ю. В. Шушкова // Інноваційна економіка. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 8-9 червня 2018 року). – Херсон: Видавництво «Молодий вчений». – 2018. – С. 93 – 95

46. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., із змінами, внесеними 07.05.2022 р. № 435 – IV – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/435-15>

47. Чиж Н.М. Дзямулич М.І. Потьомкіна А.В. Ефективність формування та використання ресурсів комерційних банків України. / Н.М. Чиж, М.І. Дзямулич, А.В. Потьомкіна // Економічний форум. – №217. – С. 337-342

48. Чмутова І. М. Аналіз банківської діяльності: навч. посіб. / Чмутова І. М., Тисячна Ю. С. ; Харк. нац. екон. ун-т. – Вид. ХНЕУ. – Харків. – 2012. – 307 с.

49. Cave J., Keasey K., Mascia D. V. Bank branch deposit competitiveness and deposit growth: Granular data and a new measure of competitiveness / J. Cave, K. Keasey, D. V. Mascia // Economics Letter. – 2022. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0165176521004389>

50. Flynn S., J. Wang Social Connections and Bank Deposit Funding / S. Flynn, J. Wang. – N. Y. Rochester, 2022. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://ssrn.com/abstract=4058650>

51. Kawahara R., Takeuchi M. Cash flow prediction of a bank deposit using scable graph analysis and machine learning / R. Kawahara, M. Takeuchi // Conference on Big Data. – 2021. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/9672081>

52. Martin C., Puri M., Ufier A. Deposit inflows and outflows in failing banks: The role of deposit insurance / C. Martin, M. Puri , A. Ufier // National bureau of economic research. – 2018. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.nber.org/papers/w24589>

53. Mawutor J.K.M., Enofe A., Embele K., Ndu A.R., Awododla O. E. Fraud and Performance of Deposit Money Banks / J.K.M Mawutor., A. Enofe, K.

Embele, A. R. Ndu, O. E. Awododla // Accounting and Finance Research. – 2019. – [Electronic resource]. – Access mode: https://www.researchgate.net/profile/Keme-Embele/publication/332814319_Fraud_and_Performance_of_Deposit_Money_Banks/links/5cf643fb299bf1fb18566c5d/Fraud-and-Performance-of-Deposit-Money-Banks.pdf

54. Rose J. A., Spiegel M. M. Why have negative nominal interest rates had such a small effect on bank performance? Cross country evidence / J. A. Lopez, A. K. Rose, M. M. Spiegel // European Economic Review. – 2020. – [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0014292120300349>

55. Yakubu I. N., Abokor A.H. Factors determining bank deposit growth in Turkey: an empirical analysis / I. N. Yakubu, A. H. Abokor // Rijagiri Management Journal. –2020. – №14. – P. 121-132.

ДОДАТКИ

Фінансова звітність АТ «Ощадбанк»

Стаття	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6
АКТИВИ					
Грошові кошти та їх еквіваленти	12 284 730	11 677 351	12 959 979	16 644 327	14 811 144
у тому числі готівкові кошти	5 277 935	5 147 864	5 638 743	10 204 544	11 793 233
у тому числі банківські метали	56 310	34 072	30 757	40 030	36 017
у тому числі резерви за готівковими коштами та банківськими металами, наявність яких є непідтвердженою	0	0	0	0	0
у тому числі кошти в НБУ	6 950 485	6 495 415	7 290 478	6 399 753	2 981 894
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	21 767 424	41 699 719	39 315 660	46 288 180	42 650 507
У т.ч. що рефінансуються НБУ	0	40 827 317	38 443 514	46 288 180	42 650 507
Кошти в інших банках	16 732 798	14 726 936	21 850 451	19 372 922	9 137 558
резерви під знецінення коштів в інших банках	-4 542 619	-4 703 018	-4 075 309	-4 636 108	-8 023
Кредити та заборгованість клієнтів	74 502 538	61 966 915	66 006 305	63 895 018	74 921 651
у тому числі кредити та заборгованість юридичних осіб	70 657 583	56 684 448	58 511 576	55 012 155	61 634 289
у тому числі резерви під знецінення кредитів та заборгованості юридичних осіб	-50 425 256	-69 186 756	-54 254 245	-27 708 269	-10 055 892
у тому числі кредити та заборгованість фізичних осіб	3 844 955	5 282 466	7 494 728	8 882 864	13 287 362

Продовження додатку А
Продовження таблиці А.1

1	2	3	4	5	6
у тому числі резерви під знецінення кредитів та заборгованості фізичних осіб	-3 202 411	-3 621 031	-3 266 490	-3 533 079	-3 076 865
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	72 901 636	56 639 609	35 693 569	13 324 339	4 339 039
у т.ч. що рефінансуються НБУ	70 282 397	54 479 594	33 494 849	11 611 957	3 242 273
резерви під знецінення цінних паперів, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	-314 358	-174 755	-157 426	-106 352	-12 137
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	25 202 757	11 494 401	25 002 264	54 991 407	65 036 299
резерви під знецінення цінних паперів, які обліковуються за амортизованою собівартістю	-753	0	-67 989	-141 581	-215 581
у т.ч. що рефінансуються НБУ	25 202 757	11 494 401	24 855 566	54 124 960	64 194 328
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	24 800	24 800	24 800	24 800	24 800
Інвестиційна нерухомість	0	796 869	809 346	809 070	633 099
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	294 694	277 624	270 256	275 736	417 674
Відстрочений податковий актив	25 586	25 586	269 730	155 054	198 969
Основні засоби та нематеріальні активи	7 614 578	8 293 071	9 647 265	9 836 467	8 961 737
Інші фінансові активи	1 067 489	945 399	1 635 476	1 652 088	1 605 334
резерви під інші фінансові активи	-3 153 260	-3 167 023	-2 886 063	-2 184 960	-1 929 182
Інші активи	1 822 016	3 032 933	2 214 808	2 819 139	3 176 915
резерви під інші активи	0	-3 648	0	0	-653
Чисті активи, усього	234 241 045	211 601 213	215 699 910	230 088 548	225 914 725
Усього резервів	-61 638 657	-80 856 230	-64 707 521	-38 310 349	-15 298 332
ВСЬОГО АКТИВІВ	295 879 702	292 457 443	280 407 431	268 398 898	241 213 057

Продовження додатку А
Продовження таблиці А.1

1	2	3	4	5	6
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ					
Кошти отримані від НБУ	5 000 000	0	0	0	7 248 520
Кошти банків	8 414 105	6 683 979	4 647 953	4 454 217	3 047 235
Кошти клієнтів	148 302 247	150 745 338	167 247 421	183 772 587	180 383 155
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	46 462 991	35 988 832	47 678 034	55 627 939	56 176 953
у тому числі кошти на вимогу	30 669 162	22 011 359	33 493 972	37 340 038	47 086 581
у тому числі кошти фізичних осіб	86 568 072	95 247 216	103 842 525	123 935 896	118 942 697
у тому числі кошти на вимогу	20 305 765	21 899 230	27 087 632	41 275 821	48 790 627
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	0	1 728	0	0	0
Боргові цінні папери, емітовані банком	0	0	0	0	0
Інші залучені кошти	34 869 093	35 012 876	18 687 131	11 993 285	7 931 990
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0	3	1	0	0
Відстрочені податкові зобов'язання	399 909	559 114	399 425	523 735	376 169
Резерви за зобов'язаннями	72 010	385 504	549 775	635 364	598 311
Інші фінансові зобов'язання	2 262 359	1 413 414	1 438 850	1 870 556	1 972 242
Інші зобов'язання	439 427	501 272	1 089 429	1 348 214	1 361 501
Субординований борг	2 903 463	2 933 381	2 480 037	1 277 208	870 445
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	202 662 613	198 236 607	196 540 021	205 875 167	203 789 567
КАПІТАЛ					
Статутний капітал	43 722 720	49 472 840	49 472 840	49 472 840	49 472 840

Завершення додатку А
Завершення таблиці А.1

1	2	3	4	5	6
Емісійні різниці	0	0	0	0	0
Незарєстрований статутний капітал	5 750 120	0	0	0	0
Інший додатковий капітал	0	0	0	0	0
Резервні та інші фонди банку	269 992	269 992	269 992	269 992	421 566
Резерви переоцінки	3 388 281	1 883 853	3 158 724	3 481 579	2 874 236
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-21 552 681	-38 262 079	-33 741 667	-29 011 030	-30 643 484
ВСЬОГО КАПІТАЛУ	31 578 432	13 364 606	19 159 889	24 213 381	22 125 158
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ	234 241 045	211 601 213	215 699 910	230 088 548	225 914 725

Показники структури активів АТ «Ощадбанк»

Показники	2016 р.	Питома вага, %	2017 р.	Питома вага, %	2018 р.	Питома вага, %	2019 р.	Питома вага, %	2020 р.	Питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Грошові кошти та їх еквіваленти	12 284 730	4,15	11 677 351	3,99	12 959 979	4,62	16 644 327	6,20	14 811 144	6,14
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	21 767 424	7,36	41 699 719	14,26	39 315 660	14,02	46 288 180	17,25	42 650 507	17,68
Кошти в інших банках	16 732 798	5,66	14 726 936	5,04	21 850 451	7,79	19 372 922	7,22	9 137 558	3,79
Кредити та заборгованість клієнтів	74 502 538	25,18	61 966 915	21,19	66 006 305	23,54	63 895 018	23,81	74 921 651	31,06
Цінні папери в портфелі банку на продаж	72 901 636	24,64	56 639 609	19,37	35 693 569	12,73	13 324 339	4,96	4 339 039	1,80
Цінні папери в портфелі банку до погашення	25 202 757	8,52	11 494 401	3,93	25 002 264	8,92	54 991 407	20,49	65 036 299	26,96
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	24 800	0,01	24 800	0,01	24 800	0,01	24 800	0,01	24 800	0,01

Продовження додатку Б
Продовження таблиці Б.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Інвестиційна нерухомість	0	0,00	796 869	0,27	809 346	0,29	809 070	0,30	633 099	0,26
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	294 694	0,10	277 624	0,09	270 256	0,10	275 736	0,10	417 674	0,17
Відстрочений податковий актив	25 586	0,01	25 586	0,01	269 730	0,10	155 054	0,06	198 969	0,08
Основні засоби та нематеріальні активи	7 614 578	2,57	8 293 071	2,84	9 647 265	3,44	9 836 467	3,66	8 961 737	3,72
Інші фінансові активи	1 067 489	0,36	945 399	0,32	1 635 476	0,58	1 652 088	0,62	1 605 334	0,67
Інші активи	1 822 016	0,62	3 032 933	1,04	2 214 808	0,79	2 819 139	1,05	3 176 915	1,32
Чисті активи, усього	234 241 045	79,17	211 601 213	72,35	215 699 910	76,92	230 088 548	85,73	225 914 725	93,66
Усього резервів	-61 638 657	-20,83	-80 856 230	-27,65	-64 707 521	-23,08	-38 310 349	-14,27	-15 298 332	-6,34
Загальні активи, усього	295 879 702	100,00	292 457 443	100,00	280 407 431	100,00	268 398 898	100,00	241 213 057	100,00

Показники динаміки активів АТ «Ощадбанк»

Показники	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6
Грошові кошти та їх еквіваленти	12 284 730	11 677 351	12 959 979	16 644 327	14 811 144
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-607 379	1 282 628	3 684 347	-1 833 182
Темп приросту,%	-	-4,94	10,98	28,43	-11,01
у тому числі готівкові кошти	5 277 935	5 147 864	5 638 743	10 204 544	11 793 233
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-130 071	490 880	4 565 801	1 588 689
Темп приросту,%	-	-2,46	9,54	80,97	15,57
у тому числі банківські метали	56 310	34 072	30 757	40 030	36 017
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-22 238	-3 315	9 273	-4 013
Темп приросту,%	-	-39,49	-9,73	30,15	-10,02
у тому числі резерви за готівковими коштами та банківськими металами, наявність яких є непідтвердженою	0	0	0	0	0
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	0	0	0	0
Темп приросту,%	-	-	-	-	-
у тому числі кошти в НБУ	6 950 485	6 495 415	7 290 478	6 399 753	2 981 894
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-455 070	795 063	-890 726	-3 417 859
Темп приросту,%	-	-6,55	12,24	-12,22	-53,41
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	21 767 424	41 699 719	39 315 660	46 288 180	42 650 507

Продовження додатку Б
Продовження таблиці Б.2

1	2	3	4	5	6
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	19 932 296	-2 384 059	6 972 520	-3 637 674
Темп приросту,%	-	91,57	-5,72	17,73	-7,86
У т.ч. що рефінансуються НБУ	0	40 827 317	38 443 514	46 288 180	42 650 507
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	40 827 317	-2 383 804	7 844 667	-3 637 674
Темп приросту,%	-	-	-5,84	20,41	-7,86
Кошти в інших банках	16 732 798	14 726 936	21 850 451	19 372 922	9 137 558
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-2 005 862	7 123 515	-2 477 529	-10 235 364
Темп приросту,%	-	-11,99	48,37	-11,34	-52,83
резерви під знецінення коштів в інших банках	-4 542 619	-4 703 018	-4 075 309	-4 636 108	-8 023
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-160 398	627 709	-560 800	4 628 086
Темп приросту,%	-	3,53	-13,35	13,76	-99,83
Кредити та заборгованість клієнтів	74 502 538	61 966 915	66 006 305	63 895 018	74 921 651
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-12 535 623	4 039 390	-2 111 286	11 026 633
Темп приросту,%	-	-16,83	6,52	-3,20	17,26
у тому числі кредити та заборгованість юридичних осіб	70 657 583	56 684 448	58 511 576	55 012 155	61 634 289
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-13 973 134	1 827 128	-3 499 422	6 622 134
Темп приросту,%	-	-19,78	3,22	-5,98	12,04
у тому числі резерви під знецінення кредитів та заборгованості юридичних осіб	-50 425 256	-69 186 756	-54 254 245	-27 708 269	-10 055 892
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-18 761 500	14 932 511	26 545 977	17 652 376
Темп приросту,%	-	37,21	-21,58	-48,93	-63,71

Продовження додатку Б
Продовження таблиці Б.2

1	2	3	4	5	6
у тому числі кредити та заборгованість фізичних осіб	3 844 955	5 282 466	7 494 728	8 882 864	13 287 362
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	1 437 512	2 212 262	1 388 135	4 404 499
Темп приросту,%	-	37,39	41,88	18,52	49,58
у тому числі резерви під знецінення кредитів та заборгованості фізичних осіб	-3 202 411	-3 621 031	-3 266 490	-3 533 079	-3 076 865
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-418 620	354 541	-266 590	456 215
Темп приросту,%	-	13,07	-9,79	8,16	-12,91
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	72 901 636	56 639 609	35 693 569	13 324 339	4 339 039
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-16 262 027	-20 946 040	-22 369 229	-8 985 300
Темп приросту,%	-	-22,31	-36,98	-62,67	-67,44
у т.ч. що рефінансуються НБУ	70 282 397	54 479 594	33 494 849	11 611 957	3 242 273
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-15 802 803	-20 984 745	-21 882 893	-8 369 683
Темп приросту,%	-	-22,48	-38,52	-65,33	-72,08
резерви під знецінення цінних паперів, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	-314 358	-174 755	-157 426	-106 352	-12 137
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	139 603	17 330	51 074	94 215
Темп приросту,%	-	-44,41	-9,92	-32,44	-88,59
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	25 202 757	11 494 401	25 002 264	54 991 407	65 036 299
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-13 708 356	13 507 863	29 989 143	10 044 892

Продовження додатку Б
Продовження таблиці Б.2

1	2	3	4	5	6
Темп приросту,%	-	-54,39	117,52	119,95	18,27
резерви під знецінення цінних паперів, які обліковуються за амортизованою собівартістю	-753	0	-67 989	-141 581	-215 581
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	753	-67 989	-73 592	-74 000
Темп приросту,%	-	-100,00	-	108,24	52,27
у т.ч. що рефінансуються НБУ	25 202 757	11 494 401	24 855 566	54 124 960	64 194 328
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-13 708 356	13 361 165	29 269 394	10 069 368
Темп приросту,%	-	-54,39	116,24	117,76	18,60
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	24 800	24 800	24 800	24 800	24 800
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	0	0	0	0
Темп приросту,%	-	0,00	0,00	0,00	0,00
Інвестиційна нерухомість	0	796 869	809 346	809 070	633 099
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	796 869	12 477	-276	-175 971
Темп приросту,%	-	100,00	1,57	-0,03	-21,75
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	294 694	277 624	270 256	275 736	417 674
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-17 069	-7 369	5 480	141 937
Темп приросту,%	-	-5,79	-2,65	2,03	51,48
Відстрочений податковий актив	25 586	25 586	269 730	155 054	198 969
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	0	244 144	-114 677	43 915
Темп приросту,%	-	0,00	954,20	-42,52	28,32
Основні засоби та нематеріальні активи	7 614 578	8 293 071	9 647 265	9 836 467	8 961 737

Продовження додатку Б
Продовження таблиці Б.2

1	2	3	4	5	6
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	678 493	1 354 194	189 202	-874 731
Темп приросту,%	-	8,91	16,33	1,96	-8,89
Інші фінансові активи	1 067 489	945 399	1 635 476	1 652 088	1 605 334
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-122 090	690 077	16 612	-46 754
Темп приросту,%	-	-11,44	72,99	1,02	-2,83
резерви під інші фінансові активи	-3 153 260	-3 167 023	-2 886 063	-2 184 960	-1 929 182
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-13 762	280 959	701 103	255 778
Темп приросту,%	-	0,44	-8,87	-24,29	-11,71
Інші активи	1 822 016	3 032 933	2 214 808	2 819 139	3 176 915
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	1 210 917	-818 124	604 331	357 776
Темп приросту,%	-	66,46	-26,97	27,29	12,69
резерви під інші активи	0	-3 648	0	0	-653
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-3 648	3 648	0	-653
Темп приросту,%	-	-	-	-	-
Чисті активи, усього	234 241 045	211 601 213	215 699 910	230 088 548	225 914 725
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-22 639 832	4 098 697	14 388 638	-4 173 823
Темп приросту,%	-	-9,67	1,94	6,67	-1,81
Усього резервів	-61 638 657	-80 856 230	-64 707 521	-38 310 349	-15 298 332
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-19 217 573	16 148 709	26 397 172	23 012 018
Темп приросту,%	-	31,18	-19,97	-40,79	-60,07
Загальні активи, усього	295 879 702	292 457 443	280 407 431	268 398 898	241 213 057
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-3 422 259	-12 050 012	-12 008 534	-27 185 841
Темп приросту,%	-	-1,16	-4,12	-4,28	-10,13

Аналіз структури і динаміки активів АТ «Ощадбанк» за рівнем ліквідності

Показник	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
Високоліквідні активи	50 784 952	68 104 006	74 126 090	82 305 429	66 599 209
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	17 319 054	6 022 084	8 179 339	-15 706 220
Темп приросту, %	-	34,10	8,84	11,03	-19,08
Ліквідні активи	172 631 730	130 922 594	127 536 284	133 044 635	144 954 889
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-41 709 137	-3 386 310	5 508 351	11 910 253
Темп приросту, %	-	-24,16	-2,59	4,32	8,95
Робочі активи	223 416 682	199 026 599	201 662 374	215 350 064	211 554 098
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-24 390 083	2 635 775	13 687 690	-3 795 966
Темп приросту, %	-	-10,92	1,32	6,79	-1,76
Низьколіквідні активи	320 280	303 211	539 986	430 790	616 642
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	-17069,28	236775,51	-109196,38	185852,18
Темп приросту, %	-	-5,33	78,09	-20,22	43,14
Неліквідні активи	10 504 083	11 592 909	11 464 862	12 085 805	12 396 827
Абсолютне відхилення, тис. грн	-	1088826,61	-128047,23	620942,93	311021,88
Темп приросту, %	-	10,37	-1,10	5,42	2,57
Загальні активи, усього	295 879 702	292 457 443	280 407 431	268 398 898	241 213 057

Показники, що характеризують ліквідність банку

Найменування	Алгоритм розрахунку	Економічний зміст
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	$K_{мл} = A_{вл} / Д$, де $A_{вл}$ – високоліквідні активи, $Д$ – депозити	Коефіцієнт миттєвої ліквідності показує можливість банку погашати «живими» грошми з коррахунків і каси зобов'язання за всіма депозитами
Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку	$K_{зл} = A_{заг} / З_{заг}$, де $A_{заг}$ – загальні активи, $З_{заг}$ – зобов'язання	Показує максимальну можливість банку в погашенні зобов'язань всіма активами
Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів	$K_{свр} = A_{вл} / A_p$, де $A_{вл}$ – високоліквідні активи, A_p – робочі активи	Характеризує питому вагу високоліквідних активів у робочих активах
Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань	$K_{рл} = A_d / З_{заг}$, де A_d – дохідні активи банку, $З_{заг}$ – загальні зобов'язання	Характеризує забезпечення дохідними активами банку його загальних зобов'язань
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів	$K_{скзд} = КР / Д$, де $КР$ – видані кредити, $Д$ – залучені депозити.	Розкриває, наскільки видані кредити забезпечені всіма залученими депозитами (чи є незбалансована ліквідність)

Структура зобов'язань АТ «Ощадбанк»

Зобов'язання	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6
Кошти отримані від НБУ	5 000 000	0	0	0	7 248 520
Питома вага, %	2,47	0,00	0,00	0,00	3,56
Кошти банків	8 414 105	6 683 979	4 647 953	4 454 217	3 047 235
Питома вага, %	4,15	3,37	2,36	2,16	1,50
Кошти клієнтів	148 302 247	150 745 338	167 247 421	183 772 587	180 383 155
Питома вага, %	73,18	76,04	85,10	89,26	88,51
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	46 462 991	35 988 832	47 678 034	55 627 939	56 176 953
Питома вага, %	22,93	18,15	24,26	27,02	27,57
у тому числі кошти на вимогу	30 669 162	22 011 359	33 493 972	37 340 038	47 086 581
Питома вага, %	15,13	11,10	17,04	18,14	23,11
у тому числі кошти фізичних осіб	86 568 072	95 247 216	103 842 525	123 935 896	118 942 697
Питома вага, %	42,72	48,05	52,84	60,20	58,37
у тому числі кошти на вимогу	20 305 765	21 899 230	27 087 632	41 275 821	48 790 627
Питома вага, %	10,02	11,05	13,78	20,05	23,94
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	0	1 728	0	0	0
Питома вага, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Боргові цінні папери, емітовані банком	0	0	0	0	0

Продовження додатку Ж
Продовження таблиці Ж.1

1	2	3	4	5	6
Питома вага, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Інші залучені кошти	34 869 093	35 012 876	18 687 131	11 993 285	7 931 990
Питома вага, %	17,21	17,66	9,51	5,83	3,89
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0	3	1	0	0
Питома вага, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Відстрочені податкові зобов'язання	399 909	559 114	399 425	523 735	376 169
Питома вага, %	0,20	0,28	0,20	0,25	0,18
Резерви за зобов'язаннями	72 010	385 504	549 775	635 364	598 311
Питома вага, %	0,04	0,19	0,28	0,31	0,29
Інші фінансові зобов'язання	2 262 359	1 413 414	1 438 850	1 870 556	1 972 242
Питома вага, %	1,12	0,71	0,73	0,91	0,97
Інші зобов'язання	439 427	501 272	1 089 429	1 348 214	1 361 501
Питома вага, %	0,22	0,25	0,55	0,65	0,67
Субординований борг	2 903 463	2 933 381	2 480 037	1 277 208	870 445
Питома вага, %	1,43	1,48	1,26	0,62	0,43
Усього зобов'язань	202 662 613	198 236 607	196 540 021	205 875 167	203 789 567

Динаміка зобов'язань АТ «Ощадбанк»

Показники	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6
Кошти отримані від НБУ	5 000 000	0	0	0	7 248 520
Абсолютний приріст, тис. грн	-	-5 000 000	0	0	7 248 520
Темп приросту, %	-	-100,00	-	-	-
Кошти банків	8 414 105	6 683 979	4 647 953	4 454 217	3 047 235
Абсолютний приріст, тис. грн	-	-1 730 127	-2 036 026	-193 735	-1 406 982
Темп приросту, %	-	-20,56	-30,46	-4,17	-31,59
Кошти клієнтів	148 302 247	150 745 338	167 247 421	183 772 587	180 383 155
Абсолютний приріст, тис. грн	-	2 443 091	16 502 083	16 525 166	-3 389 432
Темп приросту, %	-	1,65	10,95	9,88	-1,84
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	46 462 991	35 988 832	47 678 034	55 627 939	56 176 953
Абсолютний приріст, тис. грн	-	-10 474 159	11 689 201	7 949 905	549 014
Темп приросту, %	-	-22,54	32,48	16,67	0,99
у тому числі кошти на вимогу	30 669 162	22 011 359	33 493 972	37 340 038	47 086 581
Абсолютний приріст, тис. грн	-	-8 657 803	11 482 614	3 846 066	9 746 543
Темп приросту, %	-	-28,23	52,17	11,48	26,10
у тому числі кошти фізичних осіб	86 568 072	95 247 216	103 842 525	123 935 896	118 942 697
Абсолютний приріст, тис. грн	-	8 679 145	8 595 308	20 093 371	-4 993 199
Темп приросту, %	-	10,03	9,02	19,35	-4,03

Продовження додатку Ж
Продовження таблиці Ж.2

1	2	3	4	5	6
у тому числі кошти на вимогу	20 305 765	21 899 230	27 087 632	41 275 821	48 790 627
Абсолютний приріст, тис. грн	-	1 593 465	5 188 402	14 188 189	7 514 806
Темп приросту, %	-	7,85	23,69	52,38	18,21
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	0	1 728	0	0	0
Абсолютний приріст, тис. грн	-	1 728	-1 728	0	0
Темп приросту, %	-	-	-	-	-
Боргові цінні папери, емітовані банком	0	0	0	0	0
Абсолютний приріст, тис. грн	-	0	0	0	0
Темп приросту, %	-	-	-	-	-
Інші залучені кошти	34 869 093	35 012 876	18 687 131	11 993 285	7 931 990
Абсолютний приріст, тис. грн	-	143 783	-16 325 745	-6 693 846	-4 061 295
Темп приросту, %	-	0,41	-46,63	-35,82	-33,86
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0	3	1	0	0
Абсолютний приріст, тис. грн	-	3	-2	-1	0
Темп приросту, %	-	-	-78,19	-100,00	-
Відстрочені податкові зобов'язання	399 909	559 114	399 425	523 735	376 169
Абсолютний приріст, тис. грн	-	159 205	-159 689	124 310	-147 566
Темп приросту, %	-	39,81	-28,56	31,12	-28,18
Резерви за зобов'язаннями	72 010	385 504	549 775	635 364	598 311
Абсолютний приріст, тис. грн	-	313 494	164 271	85 590	-37 054
Темп приросту, %	-	435,35	42,61	15,57	-5,83
Інші фінансові зобов'язання	2 262 359	1 413 414	1 438 850	1 870 556	1 972 242

Продовження додатку Ж
Продовження таблиці Ж.2

1	2	3	4	5	6
Абсолютний приріст, тис. грн	-	-848 946	25 437	431 706	101 686
Темп приросту, %	-	-37,52	1,80	30,00	5,44
Інші зобов'язання	439 427	501 272	1 089 429	1 348 214	1 361 501
Абсолютний приріст, тис. грн	-	61 845	588 157	258 785	13 287
Темп приросту, %	-	14,07	117,33	23,75	0,99
Субординований борг	2 903 463	2 933 381	2 480 037	1 277 208	870 445
Абсолютний приріст, тис. грн	-	29 918	-453 343	-1 202 829	-406 763
Темп приросту, %	-	1,03	-15,45	-48,50	-31,85
Усього зобов'язань	202 662 613	198 236 607	196 540 021	205 875 167	203 789 567
Абсолютний приріст, тис. грн	-	-4 426 006	-1 696 586	9 335 146	-2 085 600
Темп приросту, %	-	-2,18	-0,86	4,75	-1,01

Показники, що характеризують достатність капіталу банку

Найменування	Алгоритм розрахунку	Економічний зміст
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	$K_{mk} = A / K_a$, де A – активи банку, K_a – акціонерний капітал	Визначає ступінь покриття активів акціонерним капіталом
Коефіцієнт надійності	$K_n = K / Z_k$, де K – власний капітал, Z_k – залучені кошти	Визначає співвідношення власного капіталу до залучених коштів, рівень залежності банку від залучених коштів
Коефіцієнт фінансового важеля	$K_{fv} = Z_k / K$, де Z_k – залучені кошти, K – власний капітал	Визначає співвідношення зобов'язань банку і капіталу, розкриває здатність банку залучати кошти на фінансовому ринку
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів	$K_{yk} = K / A_{zag}$, де K – власний капітал, A_{zag} – загальні активи	Розкриває достатність сформованого власного капіталу в активізації та покритті різних ризиків
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	$K_{zk} = A_k / K$, де A_k – капіталізовані активи, K – власний капітал	Визначається як співвідношення капіталізованих активів, тобто основних засобів та іншого майна, і власного капіталу, показує, яку частину капіталу розміщено в нерухомість (майно)

Показники ефективності банку

Найменування	Алгоритм розрахунку	Економічний зміст
Загальний рівень рентабельності	$K_1 = \Pi_6 / D_3,$ де Π_6 – розмір балансового прибутку; D_3 – дохід	Розмір балансового прибутку на 1 грн доходу
Окупність витрат доходами	$K_2 = D_3 / B_3,$ де D_3 – розмір доходу; B_3 – витрати	Розмір доходу на 1 грн витрат
Чиста процентна маржа	$K_3 = (\% \text{ доходи} - \% \text{ витрати}) / A_{\text{заг}} \times 100,$ де $A_{\text{заг}}$ – середні загальні активи	Розкриває рівень дохідності активів від процентної різниці
Чистий спред	$K_4 = \frac{D_{\text{п}}}{A_{\text{п}}} \times 100 - \frac{B_{\text{п}}}{P_{\text{п}}} \times 100,$ де K_4 – чистий спред; $D_{\text{п}}$ – процентні доходи; $B_{\text{п}}$ – процентні витрати; $A_{\text{п}}$ – платні активи; $P_{\text{п}}$ – платні пасиви	Розкриває рівень дохідності активів від процентних операцій
Рентабельність активів	$K_7 = \text{ЧП} / A_3,$ де ЧП – чистий прибуток; A_3 – середньорічні активи	Рівень окупності чистим прибутком середньорічних активів у цілому
Рентабельність дохідних активів	$K_8 = \text{ЧП} / A_{\text{д}},$ де ЧП – чистий прибуток; $A_{\text{д}}$ – середньорічні дохідні активи	Рівень окупності чистим прибутком середньорічних дохідних активів

Продовження додатку К

Продовження табл. К.1

Рентабельність загального капіталу	$K_9 = \text{ЧП} / K_{\text{заг}},$ де ЧП – чистий прибуток; $K_{\text{заг}}$ – середньорічний загальний капітал	Рівень окупності чистим прибутком середньорічного загального капіталу
Рентабельність статутного фонду	$K_{10} = \text{ЧП} / K_a,$ де ЧП – чистий прибуток; K_a – середньорічний акціонерний капітал	Рівень окупності чистим прибутком середньорічного акціонерного капіталу
Рентабельність діяльності за витратами	$K_{11} = \text{ЧП} / B_3,$ де ЧП – чистий прибуток; B_3 – витрати банку	Рівень окупності чистим прибутком усіх витрат банку
Рентабельність діяльності за доходом	$K_{12} = \text{ЧП} / D_3,$ де ЧП – чистий прибуток; D_3 – доходи банку	Рівень окупності чистим прибутком усіх доходів банку

Деркач Д. О.

Харківський національний економічний

університет ім. С. Кузнеця

ВПЛИВ ФАКТОРІВ НА ОБСЯГИ ЗАЛУЧЕНИХ ДЕПОЗИТНИХ РЕСУРСІВ У БАНКУ ТА ЇХ ПРОГНОЗУВАННЯ

В Україні основними фінансовими посередниками є банківські установи, здійснення активних операцій яких неможливе без достатньої ресурсної бази. Основна частка ресурсної бази банків належить депозитним ресурсам. Сучасні нестабільні економічні та політичні умови в країні суттєво впливають на рівновагу фінансового ринку, впливаючи на поведінку всіх його учасників. Враховуючи роль заощаджень населення у формуванні ресурсної бази банків, важливого значення набувають дослідження стосовно впливу макроекономічних факторів на обсяги залучених депозитів банками.

У банківській сфері, як і в економічній діяльності взагалі, застосування різноманітних економіко-математичних моделей дає змогу розв'язувати проблеми різного рівня складності. Зв'язок між обсягами депозитних коштів (Y) та факторами, які на них впливають (X_1, \dots, X_n), автором визначено через використання кореляційного аналізу.

Серед факторів, які можуть впливати на обсяги депозитів фізичних осіб, обрано наступні: обсяги кредитів, надані фізичним особам (X_1), середня заробітна плата працівників за місяць (X_2) та обсяги реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) (X_3).

На основі даних, отриманих з офіційного сайту Державної служби статистики та офіційного сайту Національного банку України [28, 29], побудовано вихідну базу даних за усіма областями України. Відповідно до отриманих даних побудовано матрицю коефіцієнтів кореляції та визначено

практичну значимість побудованої моделі за якісною оцінкою значень щільності зв'язку між показниками на основі шкали Чеддока [1, с. 309].

Отримані результати дали змогу стверджувати, що між факторами X_1 та X_2 наявний тісний прямолінійний зв'язок і тому, якщо змінна X_1 або X_2 збільшиться або зменшиться, то досліджувана функція Y також збільшиться або зменшиться [4, с. 35].

Банку, що здійснює депозитне обслуговування, варто враховувати зміни факторів, які чинять вплив на результати його діяльності. Відтак, наступним етапом стало прогнозування значення Y при зміні X_1 та X_2 . На основі графіку відображено відповідні співвідношення Y та X_1 і Y та X_2 із зображенням побудованих ліній тренду, розрахованих рівнянь ліній тренду та коефіцієнтів детермінації R^2 , що використовуються для попередньої оцінки якості моделі і показують її адекватність [5, с. 288].

Рівняння лінії тренду співвідношення Y та X_1 має такий вигляд: $y = 0,8787X_1 - 11\,553$, коефіцієнт детермінації R^2 свідчить, що дана модель на 99% пояснює зміну обсягів залучених депозитів від зміни обсягів наданих кредитів.

Рівняння лінії тренду співвідношення Y та X_2 має вигляд: $y = 0,004X_2 + 12\,528$. Коефіцієнт детермінації R^2 свідчить, що створена модель приблизно на 25% пояснює зміну обсягів депозитів фізичних осіб від змін величини заробітної плати працівників за місяць.

На основі рівнянь ліній трендів здійснено прогноз зміни депозитів фізичних осіб (Y) при зменшенні обсягів кредитів, що надані фізичним особам (X_1) та середньомісячної заробітної плати працівників (X_2).

Не зважаючи на те, що коефіцієнти кореляції та детермінації між функцією Y та змінною X_1 за своїми значеннями більші, ніж між функцією Y та змінною X_2 , з розрахунку прогнозованого значення обсягу депозитів фізичних осіб видно, що досліджувана функція Y під впливом зміни X_2 змінюється більше, аніж під впливом зміни X_1 . Так, наприклад, при зниженні обсягів наданих кредитів фізичним особам (X_1) на 3 млн. грн обсяги депозитів фізичних осіб зменшуються в середньому за усіма областями України на 38 622 млн. грн, а

при зниженні значень середньомісячної плати за областями на 100 грн – в середньому на 50 079 млн. грн.

Отже, можна стверджувати, що зі зростанням заробітної плати працівників на території України, буде зростати попит на депозитні послуги банків та, відповідно, збільшуватимуться обсяги вкладень, що сприятиме формуванню сталого інвестиційного потенціалу усієї банківської системи. Зниження вартості кредитних ресурсів призводить до зниження вартості депозитів банку і навпаки. Використання даного аналізу дає змогу визначати вплив факторів на досліджувану функцію та здійснювати прогнозування майбутніх результатів діяльності банків та дає змогу попередити відтік вкладників банку.

Література

1. Опря А. Т. Статистика: навчальний посібник / Опря А. Т., Дорогань-Писаренко Л. О., Єгорова О. В., Кононенко Ж. А. // К. : Центр учбової літератури. – 2014. – 536 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Національного Банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>
4. Хохлов В. Факторно-кореляційний аналіз депозитів домашніх господарств у кризовий період / В. Хохлов// Вісник НБУ. – 2011. – № 7. – С. 33 – 37.
5. Шевалдіна В. Г. Вплив макроекономічних факторів на формування депозитів населення України. / В. Г. Шевалдіна // Бізнес Інформ. – Харків. – 2014. – №1. – С. 286 – 291.